

Nitriansky samosprávny kraj
Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre

Život knižníc

regionálny knihovnícky časopis

číslo 2/2022

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ
KRAJSKÁ KNIŽNICA KAROLA KMEŤKA V NITRE

ŽIVOT KNIŽNÍC

Regionálny knihovnícky časopis

č. 2

2022

OBSAH

Kultúrny kalendár 2023	5
Profily jubilujúcich autorov	17
Finančná podpora z verejných zdrojov FPU za rok 2022	24
Podporené projekty krajskej knižnice z verejných zdrojov FPU	27
Krajská knižnica získala aj dotáciu v roku 2022 z Fondu na podporu kultúry národnostných menšín	28
Krajskú knižnicu taktiež podporilo v roku 2022 Mesto Nitra	28
Deň maďarskej kultúry v krajskej knižnici	29
Modernizácia priestorov detskej čítárne v Mestskej knižnici vo Vrábľoch	31
Rekonštrukcia Obecnej knižnice v Zbehoch	34
V Obecnej knižnici Báb zriadili Slovenskú izbu	37
Obec Čab má knižnú búdku	38
Obec Hájske má opäť knižnicu	39
Rišňovce revitalizujú svoju knižnicu	41
Modernizácia v Obecnej knižnici Nové Sady	42
Obec Lovce obnovila činnosť knižnice	44
Tesárske Mlyňany pokračujú s inováciou obecnej knižnice	45
Nové regály v knižnici Močenok	47
Prečítané leto v knižnici Močenok	48
Knižnica v Nedede bude sídlit' v nových priestoroch	49
Základný knihovnícky kurz	51
Nobelovu cenu za literatúru získala Annie Ernauxová	52

Predstavujeme vám desiatku ANASOFT litera 2022	53
Cenu ANASOFT litera 2022 získal Stanislav Rakús za knihu L'útostivosť	54
Cena čitateľov a čitateľiek Anasoft litera získal Lukáš Onderčanin	55
Toto sú Najkrajšie knihy Slovenska 2021	55
Laureátom Ceny európskeho občana za rok 2022 sa stal Marco Németh	57

KULTÚRNY KALENDÁR 2023

Rok 2023:

➤ **Európsky rok zručností** (vyhlásený Komisiou EÚ)

JANUÁR

- 1. 1. 1993** **Deň vzniku Slovenskej republiky** – štátny sviatok SR
- 30. výročie
1. 1. 1823 narodil sa v Malom Kereši (Maďarsko) **Šándor Petöfi** rodený Alexander Petrovič, bol maďarský básnik slovenského pôvodu, jedna z najvýraznejších postáv Uhorskej revolúcie, predstaviteľ revolučného romantizmu (zomrel 31.7.1849 v Segesvár dnes Rumunsko)
- 200. výročie narodenia
- 4. 1.** **Svetový Braillov deň** (WBU – Svetová slepecká únia) – pripomína sa od r. 2001; v tento deň sa v r. 1809 narodil Francúz **Louis Braille**, tvorca slepeckého písma
7. 1. 1963 narodil sa v Bratislave **Ján Kuric**, spevák, textár, skladateľ, frontman skupiny Vidiek
- 60. výročie narodenia
9. 1. 1913 narodil sa v Chrudime (Česko) **Peter Zvon** (vl. m. JUDr. Vladimír Sýkora) – dramatik, divadelný kritik a režisér, maturoval v roku 1932 v Zlatých Moravciach (zomrel 19.10.1942)
- 110. výročie narodenia
12. 1. 1918 narodil sa v Svätom Jure **Karol L. Zachar** (vl. m. Karol Legény) – herec, divadelný režisér, scénický výtvarník a pedagóg (zomrel 17.12.2003 v Bratislave)
- 105. výročie narodenia
- 20. výročie úmrtia
15. 1. 1813 zomrel v Nových Zámkoch **Anton Bernolák** – osvietený buditeľ, jazykovedec, kodifikátor prvého slovenského jazyka (narodil sa 3.10.1762 v Slanici)
- 210. výročie úmrtia
21. 1. 2013 zomrel v Nitre **Jozef Dóczy**, slovenský herec (narodil sa 19.11.1929 v Nitre)
- 10. výročie úmrtia
25. 1. 1688 narodil sa v Terchovej **Juraj Jánošík**, ľudový hrdina, zbojnícky kapitán (popravený 17.3.1713 v Liptovskom Mikuláši)
- 335. výročie narodenia
- 310. výročie úmrtia
27. 1. 1923 narodila sa v Kráľovej Lehote **Krista Bendová**, poetka, prozaička, autorka kníh pre deti (zomrela 27.1.1988 v Bratislave)
- 100. výročie narodenia
- 35. výročie úmrtia
- 30. 1.** **Medzinárodný deň bez internetu**

FEBRUÁR

1. 2. 1878 narodil sa v Sučanoch **Milan Hodža**, politik, štátnik, publicista, predseda vlády Česko-Slovenska v rokoch 1935-1938 (zomrel 27.6.1944 v Clearwater, USA)
- 145. výročie narodenia
13. 2. 1873 narodil sa v Kazani (Rusko) **Fjodor Ivanovič Šaljapin**, basbarytonista a herec, jeden z najvýznamnejších operných spevákov 1. polovice 20. storočia (zomrel 12.4.1938 v Paríži)
- 150. výročie narodenia
- 85. výročie úmrtia
13. 2. 1913 narodil sa v Nitre-Janíkovciach **Ján Milov**, básnik katolíckej moderny (zomrel 9.3.1978 vo Zvolene)
- 110. výročie narodenia
- 45. výročie úmrtia
- 21. 2. Medzinárodný deň materinského jazyka (UNESCO)**
21. 2. 1888 zomrel v Hlbokom **Jozef Miloslav Hurban**, národný buditeľ, politik, redaktor, spisovateľ (narodil sa 19.3.1817 v Beckove)
- 135. výročie úmrtia
23. 2. 1938 narodil sa v Streženiciach **Milan Sládek**, mím, choreograf, režisér a pedagóg
- 85. výročie narodenia
24. 2. 1928 narodil sa v Suchej na Parnou **Viliam Turčány**, básnik, prekladateľ, literárny vedec (zomrel 9.5.2021 v Šelpiciach)
- 95. výročie narodenia
25. 2. 1873 narodil sa v Neapole (Taliansko) **Enrico Caruso**, taliansky svetoznámy operný spevák. Prvý veľký tenor, ktorého nahrali na platne (zomrel 2.8.1921 v Neapole)
- 150. výročie narodenia
25. 2. 1978 zomrel v Bratislave **Ján Poničan**, básnik, prozaik, dramatik, prekladateľ (narodil sa 15.6.1902 v Očovej)
- 45. výročie úmrtia
26. 2. 1878 narodila sa v Prahe – Nové Město (Česko) **Ema Destiniová**, (vl. m. Emília Věnceslava Pavlína Kittová), svetoznáma česká operná speváčka, sopranistka, herečka, spisovateľka. V newyorskej Metropolitnej opere spievala spolu s E. Carusom (zomrela 28.1.1930 v Českých Budějoviciach)
- 145. výročie narodenia
28. 2. 1948 narodil sa v Cíferi **Július Balco**, prozaik, autor literatúry pre deti, scenárista, redaktor (zomrel 9.12.2021)
- 75. výročie narodenia

MAREC

27. 2. – 5. 3. 2023

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC

- 24. ročník
3. 3. 1958 zomrel v Bratislave **Ivan Krasko** (vl. m. Ján Botto), básnik (narodil sa 12.7.1876 v Lukavištiach)
- 65. výročie úmrtia

4. 3. 1678 narodil sa v Benátkach (Taliansko) **Antonio Vivaldi**, huslista, barokový skladateľ, pedagóg a kňaz (zomrel 28.7.1741 vo Viedni, Rakúsko)
- 345. výročie narodenia
- 8. 3.** **Medzinárodný deň žien**
9. 3. 1903 Narodil sa v Bartone (Ohio, USA) **Fraňo Kráľ**, básnik, prozaik, publicista (zomrel 3.1.1955 v Bratislave)
- 120. výročie narodenia
10. 3. 1888 narodil sa v Liptovskom Mikuláši **Ivan Stodola**, dramatik, prozaik, lekár, najvýznamnejší predstaviteľ slovenskej dramatickej tvorby medzivojnového obdobia (zomrel 26.3.1977 v Piešťanoch)
- 135. výročie narodenia
12. 3. 1998 zomrel v Bratislave **Jozef Kroner**, slovenský herec, od roku 1967 zaslúžilý umelec a od roku 1978 národný umelec, legenda slovenského dramatického umenia (narodil sa 20.3.1924 v Stašove)
- 25. výročie úmrtia
14. 3. 1913 narodil sa v Drienovom **Dominik Tatarka**, prozaik, esejista, publicista, osobnosť disidentskej literatúry. Študoval na gymnáziu v Nitre (zomrel 10.5.1989 v Bratislave)
- 110. výročie narodenia
16. 3. 1828 narodil sa v Slavošovciach **Pavol Dobšinský**, spisovateľ, zberateľ slovenských rozprávok, ľudových povestí, redaktor, evanjelický farár (zomrel 22.10.1885 v Driečanoch)
- 195. výročie narodenia
- 16. 3.** **DEŇ EUDOVEJ ROZPRÁVKY**
(16. 3. 1828 – narodil sa Pavol Dobšinský - zberateľ slovenských ľudových rozprávok)
20. 3. 1828 narodil sa v Skiene (Nórsko) **Henrik Ibsen**, nórsky dramatik, spisovateľ, maliar (zomrel 23.5.1906 v Kristianii, dnešné Oslo, Nórsko)
- 195. výročie narodenia
20. 3. 1923 narodil sa v Jure pri Bratislave **Viktor Kubal**, výtvarník, priekopník animovaného filmu, karikaturista (zomrel 24.4.1997 v Bratislave)
- 100. výročie narodenia
- 21. 3.** **Svetový deň poézie**
- 22. 3.** **Svetový deň vody**
24. 3. 1933 narodil sa v Hurbanove **Jozef Malovec**, hudobný skladateľ, redaktor, dramaturg (zomrel 7.10.1998 v Bratislave)
- 90. výročie narodenia
- 25. výročie úmrtia
25. 3. 1918 zomrel v Paríži (Francúzsko) **Claude Debussy**, francúzsky hudobný skladateľ, zakladateľ hudobného impresionizmu (narodil sa 22.8.1862 v Saint-Germain-en-Laye, Francúzsko)
- 105. výročie úmrtia
27. 3. 1958 narodila sa v Kremnici **Katarína Gillerová**, autorka románov pre ženy
- 65. výročie narodenia

28. 3. 1943 narodila sa v Martine **Ol'ga Feldeková**, prozaička, publicistka, scenáristka a dramaturgička
- 80. výročie narodenia
28. 3. 1868 narodil sa v Nižnom Novgorode (Rusko) **Maxim Gorkij** (vl. m. Alexej Maximovič Peškov), ruský spisovateľ, dramatik, publicista, básnik a revolucionár (zomrel 18.6.1936 v Gorki-10, Rusko)
- 155. výročie narodenia
30. 3. 1968 narodila sa v Charlesmagne (Kanada) **Celine Marie Claudette Dion**, speváčka, víťazka Eurovízie v roku 1988, držiteľka ocenení Grammy v USA, Wold Music v Európe
- 55. výročie narodenia
- 31. 3. Noc s Andersenom**
- 18. ročník

APRÍL

- 1. 4. Medzinárodný deň vtáctva**
1. 4. 1873 narodil sa v Semionove (Rusko) **Sergej Vasilievič Rachmaninov**, ruský hudobný skladateľ a klavírny virtuóz (zomrel 28.3.1943 v Beverly Hills, USA)
- 150. výročie narodenia
- 80. výročie úmrtia
1. 4. 1918 narodil sa v Budapešti (Maďarsko) **Ján Kadár**, slovenský filmový režisér, scenárista, jediný slovenský držiteľ Oskara. Ocenenie získal za film „Obchod na korze“ v roku 1966 v kategórii „najlepší cudzojazyčný film“ (zomrel 1.6.1979 v Los Angeles, USA)
- 105. výročie narodenia
- 2. 4. Medzinárodný deň detskej knihy**
(2. 4. 1805 - deň narodenia rozprávkaru Hansa Christiana Andersena)
3. 4. 1953 narodila sa v Hlohovci **Dana Janebová**, poetka, spisovateľka pre deti a mládež
- 70. výročie narodenia
5. 4. 1943 narodila sa v Neapole (Taliansko) **Elena Ferrante** (pseudonym), talianska spisovateľka a prekladateľka
- 80. výročie narodenia
12. 4. 1903 narodil sa v Skalici **František Krištof Veselý** (vl. m. František Veselý), herec, spevák, režisér (zomrel 13.3.1977 v Bratislave)
- 120. výročie narodenia
15. 4. 1718 narodil sa v Terchovej **Adam František Kollár**, knihovník, právny historik, pedagóg, filológ, publicista, dvorný radca Márie Terézie, nazývaný „slovenský Sokrates“ (zomrel 10.7.1783 vo Viedni, Rakúsko)
- 305. výročie narodenia
- 240. výročie úmrtia
16. 4. 1938 narodil sa v Devínskej Novej Vsi **Rudolf Sloboda**, prozaik, básnik, autor próz pre deti, dramatik, scenárista (zomrel 6.10.1995 v Devínskej Novej Vsi)
- 85. výročie narodenia

22. 4.

Deň Zeme

23. 4.

Svetový deň knihy a autorského práva

30. 4. 1938

narodil sa v Kojšove **Juraj Jakubisko**, filmový režisér a scenárista, jedna z najvýraznejších osobností slovenského filmu
- 85. výročie narodenia

MÁJ

1. 5.

Sviatok práce – štátny sviatok

1. 5. 2004

vstup Slovenska do Európskej únie

- 19. výročie

4. 5. 1943

narodila sa v Bratislave **Helena Dvořáková**, prozaička a publicistka

- 80. výročie narodenia

4. 5. 1978

narodil sa v Košiciach **Peter Bilý**, prozaik, básnik, prekladateľ, publicista

- 45. výročie narodenia

6. 5. 1988

zomrel v Bratislave **Gejza Dusík**, hudobný skladateľ, priekopník slovenskej populárnej hudby, zakladateľ slovenskej operety a tanga (narodil sa 1.4.1907 v Zavare)

- 35. výročie úmrtia

7. 5. 1833

narodil sa v Hamburgu (Nemecko) **Johannes Brahms**, nemecký hudobný skladateľ (zomrel 3.4.1897 vo Viedni, Rakúsko)

- 190. výročie narodenia

8. 5.

Deň víťazstva nad fašizmom – štátny sviatok

8. 5.

Svetový deň Červeného kríža

10. 5. 1848

prijatie **Žiadosti slovenského národa** v Liptovskom Mikuláši. Išlo o prvý slovenský národnopolitický program. Najdôležitejšími boli požiadavky národné (uznanie slovenskej svojbytnosti, vytvorenie slovenskej územnej jednotky s vlastným jazykom a slovenčinou ako úradným jazykom, pomerné zastúpenie v uhorskom parlamente...)

- 175. výročie

14. 5.

Deň matiek

15. 5. 1943

narodil sa v Urminciach **Ivan Habaj**, slovenský prozaik

- 80. výročie narodenia

19. 5. 1883

zomrel v Hornej Lehote **Samo Chalupka**, štúrovský romantický básnik (narodil sa 27.2.1812 v Hornej Lehote)

- 140. výročie úmrtia

21. 5. 1928

zomrel v Pakraci (Chorvátsko) **Martin Kukučín** (vl. menom Matej Bencúr), prozaik, dramatik, publicista, lekár (narodil sa 17.5.1860 v Jasenovej)

- 95. výročie úmrtia

22. 5. 1813

narodil sa v Lipsku (Nemecko) **Richard Wagner**, nemecký hudobný skladateľ, reformátor opery (zomrel 13.2.1883 v Benátkach, Taliansko)

- 210. výročie narodenia

- 140. výročie úmrtia

28. 5. 1958

zomrel v Bratislave **Mikuláš Schneider-Trnavský**, hudobný skladateľ, dirigent, zbormajster a pedagóg. Zostavil Jednotný

katolícky spevník, ktorý vyšiel v roku 1937 a ktorý sa používa dodnes (narodil sa 24.5.1881 v Trnave)

- 65. výročie úmrtia

JÚN

1. 6.

Medzinárodný deň detí

5. 6. 1938

zomrel v Bratislave **Mikuláš Galanda**, akademický maliar, grafik, ilustrátor (narodil sa 4.5.1895 v Turčianskych Tepliciach)

- 85. výročie úmrtia

5. 6. 2008

zomrel v Šali **Ján Johanides**, prozaik, esejista (narodil sa 18.8.1934 v Dolnom Kubíne)

- 15. výročie úmrtia

6. 6. 1903

narodil sa v Tbilisi (Gruzínsko) **Aram Iljič Chačaturjan**, arménsky/sovietsky hudobný skladateľ, klavirista, dirigent a hudobný pedagóg (zomrel 1.5.1978 v Moskve)

- 120. výročie narodenia

7. 6. 1953

narodil sa v Ostrave (Česko) **Jaromír Nohavica**, český folkový spevák, textár, skladateľ, gitarista, hráč na heligónku

- 70. výročie narodenia

16. 6. 1313

narodil sa v Certalde (Taliansko) **Giovanni Boccaccio**, taliansky spisovateľ obdobia renesancie (zomrel 21.12.1375 v Certalde, Taliansko)

- 710. výročie narodenia

17. 6. 1818

narodil sa v Paríži (Francúzsko) **Charles-Francois Gounod**, francúzsky hudobný skladateľ, muzikológ a hudobný pedagóg (zomrel 18.10.1893 v Saint-Cloud, Francúzsko)

- 205. výročie narodenia

- 130. výročie úmrtia

21. 6. 1908

zomrel v Ľubensku (Rusko) **Nikolaj Andrejevič Rimskij - Korsakov**, ruský hudobný skladateľ, dirigent, pedagóg, predstaviteľ národnej hudby, zbieral pôvodné ľudové piesne, staré byliny, dávne legendy (narodil sa 18.3.1844 v Tichvine, Rusko)

- 115. výročie úmrtia

22. 6. 1898

narodil sa v Osnabrüku (Nemecko) **Erich Maria Remarque**, (vl. menom Erich Paul Remark), nemecký prozaik (zomrel 25.9.1970 v Locarno, Švajčiarsko)

- 125. výročie narodenia

23. 6. 1973

narodil sa v Bratislave **Peter Krištúfek**, spisovateľ, režisér (zomrel 23.4.2018)

- 50. výročie narodenia

- 5. výročie úmrtia

29. 6. 1913

Narodil sa v Močaranoch (dnes mestská časť Michaloviec) **Gorazd Zvonický** (vl. menom Andrej Šándor), básnik katolíckej moderny, pedagóg, prekladateľ, kňaz, misionár a významný exilový pracovník (zomrel 27.7.1995 v Ríme, Taliansko)

- 110. výročie narodenia

JÚL

2. 7. 1778 zomrel v Ermenonville (Francúzsko) **Jean-Jacque Rousseau**, francúzsky filozof z obdobia osvietenstva (narodil sa 28.6.1712 v Ženeve, Švajčiarsko)
- 245. výročie úmrtia
- 5. 7.** **sviatok sv. Cyrila a sv. Metoda – štátny sviatok.**
Oslavuje sa ako pripomenutie symbolického výročia príchodu slovanských vierozvestcov Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu v roku 863.
- 5. 7.** **Deň zahraničných Slovákov**
9. 7. 1953 narodil sa v Trnave **Jozef Heriban**, spisovateľ, scenárista a filmový režisér
- 70. výročie narodenia
17. 7. 1943 narodil sa v Trnovci nad Váhom **Peter Andruška**, prozaik, básnik, literárny kritik, vedec
- 80. výročie narodenia
22. 7. 1993 zomrel v Bratislave **Pavel Koyš**, básnik, redaktor (narodil sa 8.1.1932 v Ladiciach)
- 30. výročie úmrtia
27. 7. 2013 zomrel **Anton Rákay**, spisovateľ, lekár (narodil sa 15.5.1925 vo Vrbovom)
- 10. výročie úmrtia
29. 7. 1793 narodil sa v Mošovciach **Ján Kollár**, politik, básnik, spisovateľ, ideológ slovenského a predstaviteľ českého a slovenského obrodovania, jazykovedec, archeológ, evanjelický kňaz (zomrel 24.1.1852 vo Viedni, Rakúsko)
- 230. výročie narodenia
31. 7. 1858 narodil sa vo Vsetíne (Česko) **Ferko Urbánek**, spisovateľ, dramatik, básnik (zomrel 10.12.1934 v Bratislave)
- 165. výročie narodenia

AUGUST

- 4. 8. 1863** **Deň Matice slovenskej**
- 160. výročie založenia
6. 8. 1928 narodil sa v Pittsburghu (USA) **Andy Warhol**, americký maliar a grafik, filmový režisér, fotograf, jeden z najvýraznejších predstaviteľov pop-artu, jeho rodičia pochádzali zo Slovenska, z obce Miková (zomrel 22.2.1987 v New Yorku, USA)
- 95. výročie narodenia
10. 8. 258 zomrel v Ríme (Taliansko) **sv. Vavrínek – patrón knihovníkov** (narodil sa v prvej polovici 3. storočia v Orsce (dnes Huesca, Španielsko)
- 1765. výročie úmrtia
12. 8. 1928 zomrel v Ostrave (Česko) **Leoš Janáček**, český hudobný skladateľ (narodil sa 3.7.1854 v Hukvaldoch)
- 95. výročie úmrtia
22. 8. 1943 Narodila sa v Bratislave **Ida Rapaičová**, slovenská herečka, divadelná pedagogička, politička
- 80. výročie narodenia

22. 8. 2013 zomrel v Bratislave **Jozef Bednárík**, slovenský herec, divadelný režisér (narodil sa 17.9.1947 v Zelenči)
- 10. výročie úmrtia
23. 8. 1868 narodil sa v Turej Lúke (dnes časť mesta Myjavu) **Dušan Samuel Jurkovič**, architekt, dizajnér a etnograf, zakladateľ modernej slovenskej architektúry. Na jeho počesť sa od r. 1964 udeľuje Cena Dušana Jukoviča (zomrel 21.12.1947 v Bratislave)
- 155. výročie narodenia
25. 8. 1918 narodil sa v Lawrence (USA) **Leonard Bernstein**, americký hudobný skladateľ, dirigent, klavirista, autor známeho muzikálu West Side Story (zomrel 14.10.1990 v New Yorku, USA)
- 105. výročie narodenia
28. 8. 1908 Narodila sa v Blatnici **Maša Haľamová** (vyd. Mária Pullmanová), slovenská poetka a prekladateľka (zomrela 17.7.1995 v Bratislave)
- 115. výročie narodenia
- 29. 8. 1944** **Výročie SNP – štátny sviatok**
- 79. výročie
30. 8. 1903 narodil sa v Brestovanoch **Jozef Nižnánsky**, prozaik, básnik, publicista, prekladateľ, autor populárnych historických románov a povestí (zomrel 7.3.1976 v Bratislave)
- 120. výročie narodenia

SEPTEMBER

- 1. 9.** **Deň Ústavy Slovenskej republiky – štátny sviatok (1. 9. 1992)**
- 31. výročie
4. 9. 1843 narodil sa v Liptovskom Mikuláši **Ján Levoslav Bella**, hudobný skladateľ (zomrel 25.5.1936 v Bratislave)
- 180. výročie narodenia
8. 9. 1973 narodil sa v Bratislave **Michal Havran**, publicista, spisovateľ a moderátor relácie Večera s Havranom
- 50. výročie narodenia
9. 9. 1828 narodil sa v Jasnej Poľane (Rusko) **Lev Nikolajevič Tolstoj**, jeden z najväčších ruských i svetových spisovateľov, predstaviteľ realizmu, filozof. Od r. 1904 mu bol osobným lekárom Slováč Dušan Makovický (zomrel 20.11.1910 v Astapove, Rusko)
- 195. výročie narodenia
11. 9. 1958 narodil sa v Holíči **Marián Hatala**, básnik, prozaik, prekladateľ, publicista, pedagóg
- 65. výročie narodenia
14. 9. 1958 narodil sa v Trenčíne **Viliam Klimáček**, básnik, prozaik, dramatik, divadelník, vedúci alternatívneho divadla GÚnaGU
- 65. výročie narodenia
20. 9. 1943 narodil sa v Lehote pod Vtáčnikom **Anton Baláž**, prozaik, scenárista, dramatik, publicista
- 80. výročie narodenia

21. 9. 1888 narodil sa v Kostolišti **Martin Benka**, akademický maliar, grafik, ilustrátor, výtvarný pedagóg, jeden zo zakladateľov výtvarnej moderny 1. polovice 20. storočia, národný umelec (zomrel 28.6.1971 v Malackách)
- 135. výročie narodenia
25. 9. 1908 narodil sa v Pezinku **Eugen Suchoň**, hudobný skladateľ, pedagóg, teoretik, organizátor hudobného života, autor prvej slovenskej národnej opery „Krútnava“ (zomrel 5.8.1993 v Bratislave)
- 115. výročie narodenia
 - 30. výročie úmrtia
26. 9. 1898 narodil sa v Brooklyne (New York, USA) **George Gershwin** (vl. menom Jacob Gershowitz), americký hudobný skladateľ klasickej populárnej hudby, klavirista a dirigent (zomrel 11.7.1937 v Los Angeles, USA)
- 125. výročie narodenia
27. 9. 1948 narodil sa v Bratislave **Jozef Banáš**, slovenský prozaik, dramatik, diplomat, politik
- 75. výročie narodenia
28. 9. 1888 narodil sa v Nitre Michal **Július Bártfay**, sochár, zakladateľská osobnosť moderného slovenského sochárstva, otec Tibora Bártfaya (zomrel 25.8.1979 v Bratislave)
- 135. výročie narodenia

OKTÓBER

- 1. 10. Medzinárodný deň seniorov (OSN)
Medzinárodný deň hudby (UNESCO)**
3. 10. 1933 narodil sa v Slatinke **Ján Beňo**, prozaik, publicista, prekladateľ
- 90. výročie narodenia
5. 10. 1943 narodila sa v Levoči **Etela Farkašová**, spisovateľka, esejistka, publicistka a filozofka
- 80. výročie narodenia
10. 10. 1813 narodil sa v Le Roncole (Taliansko) **Giuseppe Fortunino Francesco Verdi**, taliansky hudobný skladateľ (zomrel 27.1.1901 v Miláne)
- 210. výročie narodenia
10. 10. 1963 zomrela v Grasse (Francúzsko) **Édith Piaf** (vl. m. Édith Giovanna Gassion), francúzska kabaretná speváčka, šansonierka, skladateľka, herečka (narodila sa 19.12.1915 v Paríži)
- 60. výročie úmrtia
11. 10. 2003 zomrel v Martine **Ján Andel**, slovenský spisovateľ, prozaik, výtvarník, autor pre deti a mládež (narodil sa 22.6.1919 vo Valči)
- 20. výročie úmrtia
18. 10. 1888 narodil sa vo Vrbici **Martin Rázus**, básnik, prozaik, dramatik, publicista (zomrel 8.8.1937 v Brezne)
- 135. výročie narodenia
22. 10. 1933 narodil sa v Žiline **Ján Lenčo**, prozaik, autor literatúry pre deti a mládež, literárny kritik, prekladateľ (zomrel 1.11.2012 v Žiline)
- 90. výročie narodenia

25. 10. 1838 narodil sa v Paríži (Francúzsko) **Georges Bizet**, francúzsky hudobný skladateľ obdobia romantizmu (zomrel 3.6.1875 v Bougival, Francúzsko)
 - 185. výročie narodenia
- 28. 10. 1918** **Deň vzniku samostatného česko-slovenského štátu – štátny sviatok**

NOVEMBER

6. 11. 1893 zomrel v Sankt Peterburgu (Rusko) **Piotr Iljič Čajkovskij**, hudobný skladateľ obdobia romantizmu, hudobný kritik, dirigent (narodil sa 7.5.1840 vo Votkinsku, Rusko)
 - 130. výročie úmrtia
6. 11. 1973 zomrel v Bratislave **Valentín Beniak**, básnik a prekladateľ, predstaviteľ katolíckej moderny. Gymnázium absolvoval v Nitre (narodil sa 19.2.1894 v Chynoranoch)
 - 50. výročie úmrtia
12. 11. 1918 narodil sa v Krompachoch **Bartolomej Urbanec**, hudobný skladateľ a dirigent (zomrel 2.7.1983 v Bratislave)
 - 105. výročie narodenia
 - 40. výročie úmrtia
13. 11. 1868 zomrel v Paríži (Francúzsko) **Gioacchino Rossini**, taliansky hudobný skladateľ (narodil sa 29.2.1792 v Pesare, Taliansko)
 - 155. výročie úmrtia
13. 11. 1953 narodil sa v Bratislave **Igor Hochel**, básnik, prozaik, prekladateľ, literárny vedec, vysokoškolský pedagóg UKF Nitra
 - 70. výročie narodenia
- 13. 11.** **Medzinárodný deň nevidiacich**
14. 11. 1778 narodil sa v Bratislave **Ján Nepomuk Hummel**, klavirista, hudobný skladateľ, kapelník a pedagóg (zomrel 17.10.1837 vo Weimare, Nemecko)
 - 245. výročie narodenia
15. 11. 1933 narodila sa vo Velkom Meziříčí (Česko) **Jaroslava Blažková**, slovenská prozaička, publicistka, autorka kníh pre deti a mládež (zomrela 20.2.2017 v Guelf, Kanada)
 - 90. výročie narodenia
15. 11. 1978 narodil sa v Brezne **Jozef Karika**, spisovateľ a publicista
 - 45. výročie narodenia
- 17. 11.** **Medzinárodný deň študentstva**
- 17. 11. 1989** **Deň boja za slobodu a demokraciu – štátny sviatok,**
 - 34. výročie “zamatovej“ revolúcie
17. 11. 1983 narodila sa v Liptovskom Mikuláši **Enja Rúčková**, spisovateľka, autorka kníh pre mládež aj dospelých
 - 40. výročie narodenia
19. 11. 1828 zomrel vo Viedni (Rakúsko) **Franz Schubert**, rakúsky hudobný skladateľ obdobia ranného romantizmu (narodil sa 31.1.1797 vo Viedni)
 - 195. výročie úmrtia

19. 11. 1903 narodil sa v Kuklove **Andrej Žarnov** (vl.m, František Šubík), slovenský exilový básnik katolíckej moderny, prekladateľ, lekár (zomrel 16.3.1982 v Poughkeepsie, USA)
- 120. výročie narodenia
20. 11. 1918 narodil sa v Spišskom Štiavniku **Tibor Frešo** hudobný skladateľ a dirigent (zomrel 7.7.1987 v Piešťanoch)
- 10.5 výročie narodenia
22. 11. 1913 narodil sa v Hlohovci **Andrej Lieskovský**, hudobný skladateľ a klavirista. Jeho piesne sa s obľubou hrávali v rozhlase v 50., 60. a 70. rokoch 20. storočia. (zomrel 17.3.1995 v Bratislave)
- 110. výročie narodenia

DECEMBER

7. 12. 1948 narodil sa v Bratislave **Pavol Hamel**, spevák, skladateľ, gitarista, hudobný producent
- 75. výročie narodenia
10. 12. 1928 narodil sa v Závažnej Porube **Milan Rúfus**, básnik, esejista, literárny kritik, prekladateľ (zomrel 11.1.2009 v Bratislave)
- 95. výročie narodenia
11. 12. 1803 narodil sa v La Côte-Saint-André (Francúzsko) **Hector Berlioz**, francúzsky hudobný skladateľ, spisovateľ, hudobný kritik (zomrel 8.3.1869 v Paríži, Francúzsko)
- 220. výročie narodenia
11. 12. 1918 Narodil sa v Kislovodsku (Rusko) **Alexander Isajevič Solženicyn**, ruský spisovateľ, publicista, politický činiteľ, v roku 1970 získal Nobelovu cenu za literatúru (zomrel 3.8.2008 v Moskve, Rusko)
- 105. výročie narodenia
- 15. výročie úmrtia
12. 12. 1918 narodil sa v Ponikách **Štefan Žáry**, básnik, prozaik, esejista, prekladateľ (zomrel 25.8.2007 v Bratislave)
- 105. výročie narodenia
16. 12. 1898 narodil sa v Zemianskom Lieskovom **Ján Smrek** (vl.m. Ján Čietek), básnik, prekladateľ, autor poézie pre deti, editor, vydavateľ (zomrel 8.12.1982 v Bratislave)
- 125. výročie narodenia
19. 12. 1863 narodil sa v Liptovskom Jáne **Ján Čajak**, spisovateľ a prekladateľ (zomrel 29.5.1944 v Báčskom Petrovci, Srbsko)
- 160. výročie narodenia
22. 12. 1858 narodil sa v Luce (Taliansko) **Giacomo Antonio Domenico Michele Secondo Maria Puccini**, taliansky hudobný skladateľ (zomrel 29.11.1924 v Bruseli, Belgicko)
- 165. výročie narodenia
22. 12. 1948 zomrel v Nitre ThDr. **Karol Kmeťko**, náboženský spisovateľ, katolícky cirkevný hodnostár, od r. 1921 nitriansky biskup, od r. 1944 arcibiskup ad personam (narodil sa 12.12.1875 v Dolných Držkovciach)
- 75. výročie úmrtia

22. 12. 1943 narodil sa v Jakubove **Štefan Moravčík**, básnik, prozaik, esejista, autor literatúry pre deti, redaktor
 - 80. výročie narodenia
23. 12. 1953 narodil sa v Piešťanoch **Marián Geišberg**, slovenský herec, pesničkár, spisovateľ, humorista (zomrel 10.11.2018 v Bratislave)
 - 70. výročie narodenia
 - 5. výročie úmrtia
24. 12. 1798 narodil sa v Zavosse (Bielorusko) **Adam Bernard Mickiewicz**, poľský romantický básnik, dramatik, publicista (zomrel 26.11.1855 v Carihrade- dnešný Istanbul, Turecko)
 - 225. výročie narodenia
25. 12. 1908 narodila sa v Dolnej Lehote **Mária Jančová**, autorka literatúry pre deti a mládež, poetka a prozaička (zomrela 18.8.2003 v Bratislave)
 - 115. výročie narodenia
 - 20. výročie úmrtia
25. 12. 1953 zomrel v Martine **Július Barč-Ivan**, dramatik, prozaik (narodil sa 1.5.1909 v Krompachoch)
 - 70. výročie úmrtia
25. 12. 1938 zomrel v Prahe (Česko) **Karel Čapek**, prozaik, dramatik, novinár, scenárista, básnik, prekladateľ, literárny, divadelný a filmový kritik, estetik a filozof, brat Josefa Čapka (narodil sa 9.1.1890 v Malých Svatoňovicach, Česko)
 - 85. výročie úmrtia
29. 12. 1978 Narodila sa v Martine **Jana Kirschnerová**, umeleckým menom Jana Kirschner, speváčka, skladateľka, viacnásobná držiteľka hudobných ocenení
 - 45. výročie narodenia

Profily jubilujúcich autorov

OLGA FELDEKOVÁ

80. výročia narodenia
prozaička, novinárka, scenáristka
a dramaturgička

Oľga Feldeková sa narodila 28. marca 1943 v Martine, vyrastala však na hornej Orave, v Tvrdošíne. Absolvovala jedenásťročnú strednú školu v Trstenej. Maturovala v roku 1960. Aby mohla pokračovať vo vysokoškolskom štúdiu, musela v rokoch 1960 -1961 pracovať ako robotníčka v Tesle Orava v Nižnej nad Oravou, kde sa zoznámila so svojim budúcim manželom. Štúdium žurnalistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského ukončila v roku 1967. Potom pôsobila na voľnej nohe. V rokoch 1978 – 1982 pôsobila ako externá vedúca redaktorka Nového slova mladých. Po zrušení Nového slova mladých sa stala dramaturgičkou Slovenskej filmovej tvorby (1982 – 1990). Od roku 1990 pôsobila opäť na voľnej nohe, venovala sa literárnej tvorbe a prekladaniu z poľštiny. V roku 1995 zažiarila aj ako herečka v hlavnej úlohe hry Teta z Prahy v pražskom divadle Labyrint. Krátko potom začala aj jej kariéra televíznej zabávačky. Už niekoľko rokov je pravidelne jednou z účinkujúcich glosátorov humoristickej relácii SEDEM (TV JOJ), v minulosti Sedem s.r.o. (TV Markíza). S manželom Ľubomírom Feldekom má päť dospelých detí. Prechodne žila v Prahe, v súčasnosti žije v Bratislave.

Oľga Feldeková o sebe:

„Medzi prvými knihami, ktoré sa mi ako malej dostali do rúk boli Dobšinského rozprávky písané ešte v archaickom jazyku. Ja som vtedy rozprávkam verila. Verila som, že sú strigy a nadpozemské bytosti. Milovala som rozprávky o princeznách, ktoré boli manželkami drakov. Ved' mať draka za muža mohlo byť príjemné. Rodičia ma viedli k čítaniu, zásobovali ma knihami, takže som k literatúre inklinovala viac ako k prírodným vedám. Najradšej čítam v posteli. Stáva sa mi, že zaspím. Je to kúzelné. Knižka mi padne na tvár, zobudí ma a ja môžem pokračovať v čítaní. S čítačkou či počítačom by to bolo asi menej príjemné. Knihy určite nezaniknú. Moje deti sú veľkí čitatelia, vedieme k tomu aj naše vnúčatá. Vysvetľujeme im, že kniha nie je len o písmenách a nejakom obsahu, ale že je to krásny predmet, poklad, ktorý má svoju dušu, vôňu, dá sa ohmatať, listovať v nej, je to dielo samé o sebe.“

Pre deti začala písať počas vysokoškolského štúdia. Jej prvou väčšou prácou bola próza Prvé lásky, ktorú publikovala v Pionierskych novinách 1965/66. Knižne debutovala knižkou-hračkou Dnes vám hráme v zlatom ráme (1974), ktorú napísala spolu s manželom. Samostatne vydala prozaickú zbierku **Rozprávky pre dievčatko** (1975). *Bolo raz jedno mestečko, v tom mestečku bolo námestie, na námestí bol jarmok a na tom jarmoku chcel sedliak predať druhému sedliakovi žrebca. Ľudia z mestečka sa prizerali a medzi nimi sa prizeralo jedno malé dievčatko.*

A čo sa nestalo! V jednej chvíli sa žrebec postavil na zadné nohy, zaerdžal a začal po námestí skákať. Keď sa splaší kôň, vždy sa treba pritlačiť k plotu alebo k domu, aby vás kôň neposkákala. Všetci ľudia z mestečka to vedeli. Len malé dievčatko to nevedelo. Stálo uprostred námestia a prizeralo sa na splašeného koňa. Žrebec sa rozbehol proti dievčatku a preskočil ho. Koho raz preskočí žrebec, ten bude maličký, aj keď bude dospelý.

Debutovala prózou *Sťahovanie na mieste* (1976) Nasledovala kniha *Dievča a šťastie* (1979) a kniha **Veverica** (1985). Táto baladická novela nadväzuje na najlepšie tradície slovenskej lyrizovanej prózy. Zobrazuje ľúbostný príbeh odohrávajúci sa v prvých povojnových rokoch na severe Slovenska. Príbeh je vyrozprávaný z dvojitého rozprávačského pohľadu - z pohľadu dieťaťa, ktorý je korigovaný súčasným postojom rozprávačky. Vďaka autorkinej znalosti reči a myslenia ľudí z jej rodného kraja, má novela neopakovateľnú atmosféru a čaro. Vtipné poviedky z troch literárnych cyklov: *Sťahovanie na mieste*, *Dievča a šťastie* a *Neodoslané listy* zozbierala v knihe **Poviedky** (2003), kde má autorka svieži a pritom neľútostne presný pohľad na svet. V knihe fejtónov **Niekedy spávam v okuliaroch, aby som sen lepšie videla** (2005) autorka vťahuje čitateľov do svojho sveta. Je to sled komických a tragikomických príhod z jej života i zo života jej rodiny, priateľov, známych. Odhaľuje nimi seba, svoj prístup k životu, ktorý je humorný, kritický a aktuálny. Magicorealistickej príbeh opísala v knihe **Kým som šťastný** (2013), kde rozhodujúcim prvkom diela je Jakub. V prologu románu je anjelom, ktorý sa rozhodne vziať na seba ľudskú podobu, aby na svete našiel aspoň jedného naozaj šťastného človeka, lebo to je podmienka Pána Boha, aby nezničil svet. Jeho ľudský príbeh sledujeme od narodenia v roku 1914. Španielska chrípka v detstve spôsobila jeho mentálne a čiastočne i telesné postihnutie, ale neubrala mu na dobrosrdečnosti a úprimnosti, ani mu nezabránila byť svojským poštárom i správcom kina v Kráľovskom Mestečku. Žije pod jednou strechou so sestrou učiteľkou (aj po tom, čo ho oženila s Helenou), neterou Evičkou, a teší sa spolu s ňou na návštevy švagra, jej ocinka, ktorý pracuje v Bratislave. Jakubovými očami vlastne vnímame kolobeh udalostí od jeho mladosti, cez roky štyridsiate a päťdesiate, a spoznáваме príbehy, osudy a vzťahy obyvateľov mestečka. V knihe **Minútové romány** (2018) sa v krátkych príbehoch autorka vracia k zážitkom z mladosti, opäť v nich figuruje obľúbená Orava. Píše o tom, aká bola vždy v triede najvyššia a spočiatku mala z toho komplexy. Na vysokej to už neprekážalo a stala sa z nej usmievavá, milá dáma. Vedela byť ironická, trafiť do čierneho svojím humorom a vtipne s pointou zaglosovať na počkanie. Minútové romány sú vlastne krátke mikropoviedky, ktoré rozveselia, potešia, naladia.

Autorka je výborná rozprávačka, ktorej nechýba patričný nadhľad a zmysel pre humor. Jednoduchým jazykom dokáže na malom priestore vykresliť írečité postavy a zachytiť atmosféru čias, ktoré sú už pre našinca históriou, ale zdá sa, že napriek tomu niečo z nich stále v nás prežíva. Ako sama hovorí, najväčšiu inšpiráciu nachádza v obyčajných veciach – v čase strávenom s rodinou a vnúčatami či v prechádzke po ulici.

Tvorba pre dospelých:

- 1976 – *Sťahovanie na mieste*
- 1979 – *Dievča a šťastie*
- 1985 – *Veverica*
- 1997 – *Svet je aj inde*
- 2003 – *Poviedky*
- 2005 – *Niekedy spávam v okuliaroch, aby som sen lepšie videla*
- 2006 – *Tajomstvo Sloveniek*

- 2013 – Kým som šťastný
- 2018 – Minútové romány

Tvorba pre deti

- 1974 – Dnes vám hráme v zlatom ráme (spoluautor Ľubomír Feldek)
- 1975 – Rozprávky pre dievčatko

Rozhlasové rozprávkové hry

- 1977 – O viole Viole a sláčiku Jaroslavovi
- 1977 – O kohútikovi a sliepočke
- 1977 – O vlkovi, čo si dal šiť čižmy

Zdroj:

<https://www.litcentrum.sk>

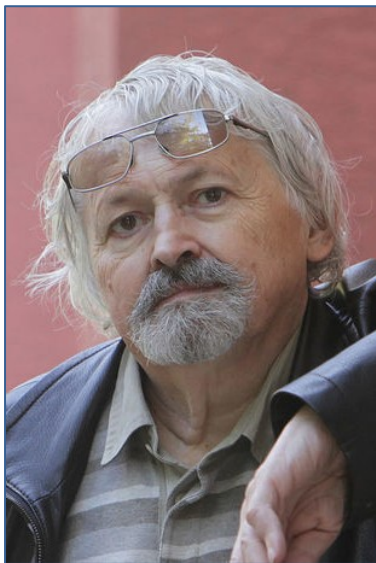
<https://kultura.pravda.sk/kniha/clanok/464012-dvere-otvorene-do-vlastneho-sveta/>

<https://www.literama.sk>

<https://zlatyfond.sme.sk/autor/277/Olga-Feldekova>

<https://www.buxcafe.sk/aktuality/olga-feldekova-oslavuje-s-minutovymi.html>

Encyklopédia slovenských spisovateľov. – Bratislava: Obzor, 1984 – 135 s

ŠTEFAN MORAVČÍK

80. výročie narodenia

básnik, prozaik, esejista, prekladateľ,
autor literatúry pre deti a mládež

Štefan Moravčík sa narodil 22. decembra 1943 v Jakubove, v rodine roľníka. Vzdelanie získal na gymnáziu v Malackách a v Bratislave, kde študoval na filozofickej fakulte Univerzity Komenského odbor filozofia - dejepis. Po štúdiu pracoval ako tlačový redaktor vo vydavateľstve Tatran (1968 – 1971).

V období normalizácie nesmel publikovať. Bol knihovníkom v Univerzitnej knižnici (1972 – 1976) a referentom Zväzu slovenských výtvarných umelcov (1976 – 1981). Neskôr pôsobil ako redaktor vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ (1981 – 1994), potom ako šéfredaktor časopisu Slovenské pohľady. Spolupracoval s rozhlasom a televíziou. Venoval sa aj literárnej recenzii a kultúrnej publicistike. V súčasnosti je členom redakčnej rady Slovenských pohľadov.

Štefan Moravčík o sebe:

„Ja som si všetko užil, lebo som musel – chodil som pásať, pomáhať rodičom na pole, neulieval som sa. Stále som bol v pohybe. Hrávali sme futbal, všelijaké hry, bolo veselo. No bol som aj pobožný chlapec, miništrant, ešte ako stredoškolačka ma volali miništrovať. Býval som naproti kostolu. Pán farár chceli mať zo mňa farára, po maturite oslovili mojich rodičov, ale už bolo neskoro, prihlášky na vysokú už boli poslané. Na filozofiu. Na škole som sa dobre učil, na základnej, písal som dobré slohy a diktáty, tu sa začalo moje smerovanie. A ešte som dobre recitoval, vyhrával som všetky súťaže. V Jakubove som bol veľmi úspešný, no v Malackách, na strednej, akoby uťal. Jedenásťročienka mala prírodovednú orientáciu, nič pre mňa, ledva som sa pretiahol. Boli to moje najčernejšie roky. Každý, kto vie čítať a písať, si vie aj vydať knižku. Nikto nemôže čakať, aby to však všetko čitateľ prelúskal. Voľakedy, keď vyšiel Jaroš, Šikula či Vilikovský, bola to udalosť, na to sa čakalo. Potom nasledovali rozhovory, recenzie, diskusie. Čiže dôležitá nie je len samotná kniha, ale celá tá kultúra okolo, celé to niečím dýchalo. Teraz nič kultúrnosťou nedýcha. A mne to chýba. Stále žijem literatúrou a najradšej mám detektívky. Stále som zásobený detektívkami škandinávskych autorov a veľmi sa mi páčia. Literatúra pre mňa nikdy nebola čímsi natvrdlým, strnulým, vznešeným, vždy v tom bolo živé mäso, atmosféra, čistá hra. Ďakujem písaniu za to, že som mohol byť blízko výborných spisovateľov, žiť aj piť s nimi, prežívať ich nálady, sledovať ich lásky a hriešnosti, plány a ich naplnenie. Boli to „bráškovia“, bolo to ako v rodine, je to viac ako všetka sláva a suché riadky v slovníku spisovateľov.“

Po publicistickej a básnickej príprave v rôznych časopisoch, vstúpil knižne do umeleckých sfér svojou prvou zbierkou básní **Slávnosti baránkov** (1969) a **O veľkej zmyselnosti bielych ovečiek** (1970). V obidvoch sa usiloval o protitradičnú poéziu, ktorá aj tzv. večné témy, ako sú matka, príroda, rodný kraj, láska chce podať pod zorným uhlom panerotického vzťahu ku skutočnosti. Ďalšia zbierka básní **Čerešňový had** (1979), priniesla poéziu umelecky i ľudsky

vyzretejšiu, pretože k jazykovému experimentátorstvu a senzualistickému očareniu sa v nej pridružuje autorov záujem o témy širšieho spoločenského života. Nasledovali zbierky *Erosnička* (1981), *Tichá domácnosť* (1981), *Maľované jarmá* (1984) a **Moravianska venuša** (1984), ktorá obohacuje slovenskú poéziu o zveršovanú dávnu históriu národa. Ďalej to boli zbierky básní *Přhlavie* (1989), *Vlčie hrdličky* (1996), *Motýlie mukylásky* (2001), *Vruby do medu* (2015). Okrem básnických zbierok, písal aj prozaické diela *Sedláci* (1988), *Sťahovanie rieky* (1989), *Mlynárka má holubičku* (1990). V knihe **Záhorácky raj** (2009), zábavne vysvetľuje „prečo je Záhorie pupkom sveta“ a dozvedáme sa prekvapujúce skutočnosti o vzniku záhoráckych obcí.

Hravé chápanie poézie priviedlo Moravčička k básnickej tvorbe pre deti. Dielam venovaným najmenším rozhodne nechýba hravosť a vtip. Vo všetkých sa prejavil ako majster jazyka, schopný postrehnúť a využiť viacvýznamovosť slova a zvukomalebnosť slovných spojení. V zbierke **Raketa so zlatým chvostom** (1980) vyšiel v ústrety detskej radosti z neočakávanej zvukovej podobnosti slov i slovných hier. **Prvák, prvák, vystrč rožky!** (1997) je zbierka pre najmenších, aby si deti obľúbili školu napísal pre nich veselé básničky o škôlkarsko-prváckych starostiach a hlavne radostiach a v zbierke **Abeceda spať mi nedá!** (2010), každému písmenku venoval vtipnú veršovanku, tak aby si ho malý čitateľ lepšie zapamätal. Pre deti napísal aj prozaické diela *Chichôtka* (1985), *Tajná kniha Záhorákov* (1994), *Kráľ slova* (1996), *Chcete vidieť zlatú Bratislavu?* (2000). Abecedný veršovaný cestopis **Veselé potulky po Slovensku** (1999) zavedie deti do všetkých kútov Slovenska od Tatier až po Dunaj. **Ako klobúk stratil hlavu** (2006) v tejto knihe rozkošných rozprávok sa dozvieme ako neviditeľný Heľpan Pan potrestal nenažraného Mastihubu, ako čert Kulifaj šiel zničiť modré z neba, ako nežná víla na čičovskom mŕtvom ramene kráľa uhostila, ako mačka Mačeta išla do sveta - a veľa-preveľa ďalších neuveriteľne chutných tajomstiev! Originálne spracovanie rozvetvenej mytológie slovenských hradov ponúka v knihe **Povesti o slovenských hradoch** (2004), kde v abecednom poradí od banskoštiavnického Starého hradu až po zvolenský Pustý hrad nás zavedie na 54 najznámejších hradov a zámkov Slovenska.

Ocenenia:

Záhorácke povesti – 1998 Prémia v rámci Ceny Literárneho fondu SR

Oženil sa Hat'a-Pat'a - 1999 Najlepšia detská kniha leta

Veselé potulky po Slovensku – 1999 Prémia Literárneho fondu SR

Veselé potulky po Slovensku– 2000 osobitná cena Všeobecnej úverovej banky (8. ročník) za pozoruhodnú poznávaciu knihu pre deti

Cena Trojruža – 2001 za pôvab s ktorým dokázal Š. Moravčik bravúrnú hru s jazykom povýšiť na fantazijno-poznávací fenomén modernej detskej literatúry

Veselé potulky po svete – 2001 Prémia Litfondu za pôvodnú slovenskú literárnu tvorbu

Medaila Daniela Licharda – 2008 za celoživotné dielo v oblasti rozvíjania a šírenia ľudových a národných tradícií v slovesnom literárnom umení, najmä v povestiach, rozprávkach a detskej literatúre a za celoživotnú podporu mladých literárnych talentov

Pribinov kríž II. triedy – 2013 za mimoriadne zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenskej republiky.

Cena Slovenských pohľadov – 2015 v kategórii poézia

Tvorba pre dospelých:

- 1969 – Slávnosti baránkov
- 1970 – O veľkej zmyselnosti bielych ovečiek
- 1979 – Čerešňový sad

- 1981 – Erosnička
- 1981 – Tichá domácnosť
- 1984 – Maľované jarmá
- 1984 – Moravianska Venuša
- 1988 – Aperitív na modrej planéte (spoluautori Ľ. Feldek, J. Buzzásy, J. Štrasser...)
- 1988 – Sedláci (Próza nás hriešnych), román
- 1989 – Pfhľavie
- 1989 – Sťahovanie rieky, román
- 1989 – Idiotikon
- 1990 – Mlynárka má holubičku, poviedky
- 1991 – Ľudský sendvič
- 1992 – Sedláci (Chlieb v koľaji), pokračovanie románu Sedláci
- 1996 – Vlčie hrdličky
- 1996 – Krátky slovník nárečia záhoráckeho jakubovského
- 1998 – Med omšových lúk
- 2000 – Intímnik
- 2001 – Princíp hry v slovenskej poézii (spoluautor F. Štrauss)
- 2001 – Motýlie mukylásky
- 2002 – Venušin paholok
- 2002 – Mlynárka nemá holubičku, poviedky
- 2003 – (Kalam)búrske oriešky: princíp hry v tvorbe pre deti (spoluautorka D. Dragulová-Faktorová)
- 2003 – Mágia reči, eseje
- 2006 – Zimkomriavky
- 2009 – Záhorácky raj

Tvorba pre deti:

- 1977 – Zlatý poklad pod Babou
- 1980 – Raketa so zlatým chvostom
- 1982 – Abeceda šantí
- 1985 – Chichôtka
- 1986 – Kvadakum hadakum alebo Knižka za všetky drobné
- 1988 – Adam v škole nesedel
- 1988 – V Kiripolci svine kujú
- 1989 – Zuza v Zoo
- 1989 – Zlomjazýček
- 1991 – Prvý bozk
- 1992 – Drevené želiezko alebo Knižka jedna radosť
- 1992 – Kráľ Abecedár ponúka alebo Písmenká z klobúka
- 1994 – Tajná kniha Záhorákov
- 1995 – Vianoce s Mišom
- 1995 – Modré z neba (spoluautor Štefan Cpin)
- 1996 – Kráľ slova
- 1997 – Prvák, prvák, vystrč rožky!
- 1999 – Oženil sa Hať'a-Pať'a
- 1999 – Veselé potulky po Slovensku
- 2000 – Chcete vidieť zlatú Bratislavu?
- 2000 – Náš pes má kuráciu hlavu!
- 2001 – Veselé potulky po svete

- 2004 – Vyhod' me si z kopýtka!
- 2005 – Videl to svet?
- 2006 – Ako klobúk stratil hlavu
- 2008 – Záhorácke rozprávky alebo Prečo majú prasce ocasy na vrcúľky
- 2010 – Abeceda spať mi nedá

Povesti:

- 1998 – Záhorácke povesti
- 2003 – Zlatá kniha Záhoria
- 2004 – Povesti o slovenských hradoch
- 2008 – Zlatá hora a kameň

Antológie:

- 1984 – Chvála vína
- 1985 – Krajina pod Tatrami. Básnický zemepis Slovenska
- 1989 – Básne na telo (spolueditor Valér Mikula)
- 2001 – Slovenský spev vtákov

Ostatné diela:

- Jozef Gregor –Tajovský: Ženský zákon, úprava a preklad divadelnej hry do záhorskeho nárečia

Zdroj:

<https://www.litcentrum.sk/autor/stefan-moravcik/diela?book-type=4129>

<https://www.spolok-slovenskych-spisovatelov.sk/products/moravcik-stefan/>

<https://www.anasoftlitera.sk/main/anasoft-litera/autori/moravcik-stefan/>

<https://kultura.sme.sk/c/5379805/stefan-moravcik-navelebil-som-sa-zahoria-uz-dost.html>

<https://www.dobrenoviny.sk/c/21947/basnik-prozaik-a-esejista-stefan-moravcik-jubiluje>

Encyklopédia slovenských spisovateľov. – Bratislava: Obzor, 1984 – 449 s.

Finančná podpora z verejných zdrojov poskytovaných Fondom na podporu umenia za rok 2022

Štruktúra podpornej činnosti: Program 5 – Pamäťové a fondové inštitúcie

5.1.1 – Komplexná infraštruktúra knižníc

5.1.2 – Vybavenie knižníc a menšia knižničná infraštruktúra

5.1.3 – Podujatia, vzdelávacie aktivity a odborná činnosť knižníc

5.1.4 – Akvizícia knižníc

5.1.2 – Vybavenie knižníc a menšia knižničná infraštruktúra	
okres NITRA	Schválená dotácia v €:
KRAJSKÁ KNIŽNICA KAROLA KMEŤKA V NITRE	
Názov projektu: Inovácia priestorov pobočky II. etapa	2 200.-
MsK VRÁBLE	
Názov projektu: Moderná knižnica – príjemné prostredie pre čitateľov	3 000.-
OBECNÁ KNIŽNICA NOVÁ VES NAD ŽITAVOU	
Názov projektu: Moderná knižnica v obci	4 500.-
OBECNÁ KNIŽNICA ZBEHY	
Názov projektu: Knižnica ako rozprávkový les	2 500.-
okres ŠAĽA	Schválená dotácia v €:
KNIŽNICA MOČENOK	
Názov projektu: Modernizácia priestorov knižnice v obci Močenok	2 800.-

Okres ZLATÉ MORAVCE	Schválená dotácia v €:
OBEČNÁ KNIŽNICA TESÁRSKE MLYŇANY	
Názov projektu: Obnova interiérového vybavenia obecnej knižnice	3 000.-

5.1.3 – Podujatia, vzdelávacie aktivity a odborná činnosť knižníc	
okres NITRA	Schválená dotácia v €:
KRAJSKÁ KNIŽNICA KAROLA KMEŤKA V NITRE	
Názov projektu: Noc literatúry 2022	1 600.-
KRAJSKÁ KNIŽNICA KAROLA KMEŤKA V NITRE	
Názov projektu: Záujmová akadémia v knižnici 3. ročník – T.E.E.N	1 500.-
KRAJSKÁ KNIŽNICA KAROLA KMEŤKA V NITRE	
Knižnica, miesto kde začína zmena	1 500.-

5.1.4 – Akvizícia knižníc	
okres NITRA	Schválená dotácia v €:
KRAJSKÁ KNIŽNICA KAROLA KMEŤKA V NITRE	
Názov projektu: Kniha ako priateľ a učiteľ	8 500.-
MsK VRÁBLE	
Názov projektu: Čítanie kníh – zdroj vedomostí, poznania, vzdelávania a relaxu	3 500.-
ObK Cabaj – Čápor	
Názov projektu: Deň bez knihy sa neráta!	1 200.-
ObK Čakajovce	
Názov projektu: Rozšírme si spolu obzory	1 300.-
ObK Koliňany	
Názov projektu: Nová kniha na každý deň roka	1 500.-

ObK Mojmírovce	
Názov projektu: Kniha ako najkrajší darček pre pohladenie ženskej duše	1 500.-
ObK Nitrianske Hrnčiarovce	
Názov projektu: Nákup nových kníh – II. etapa spokojnosť čitateľov	1 500.-
ObK Nová Ves nad Žitavou	
Názov projektu: Akvizícia Obecnej knižnice 2022	1 300.-
ObK Vinodol	
Názov projektu: Tvoja knižnica je tvojim rajom	1 500.-

okres ŠAĽA	Schválená dotácia v €:
MsK ŠAĽA	
Názov projektu: Akvizícia knižničného fondu	3 200.-
ObK Hájske	
Názov projektu: Obnovenie záujmu o obecnú knižnicu v Hájskom	1 200.-
ObK Tešedíkovo	
Čarovný svet kníh	1 300.-
ObK Trnovec nad Váhom	
Kniha je nástroj, ktorý zapáľuje predstavivosť	1 200.-

okres ZLATÉ MORAVCE	Schválená dotácia v €:
ObK Choča	
Názov projektu: Obnova knižného fondu v Obecnej knižnici Choča	1 200.-
ObK Lovce	
Názov projektu: Akvizícia knižného fondu	1 200.-
ObK Neverice	
Názov projektu: Akvizícia knižného fondu	1 200.-
ObK Pohranice	
Názov projektu: Znovuzrodenie Obecnej knižnice Pohranice	1 200.-
ObK Slepčany	
Názov projektu: Akvizícia obecnej knižnice 2022	1 000.-
ObK Tesárske Mlyňany	
Názov projektu: Nákup knižného fondu	1 500.-
ObK Topoľčianky	
Názov projektu: Akvizícia knižného fondu Obecnej knižnice Topoľčianky	1 200.-

Podporené projekty Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre z verejných zdrojov Fondu na podporu umenia za rok 2022

Program: 5 Pamäťové a fondové inštitúcie
Podprogram: 5.1.4 Akvizícia knižníc
Názov projektu: **Kniha ako priateľ a učiteľ**
Suma: 8 500,- €

Program: 5 Pamäťové a fondové inštitúcie
Podprogram: 5.1.2 Vybavenie knižníc a menšia knižničná infraštruktúra
Názov projektu: **Inovácia priestorov pobočky II. etapa**
Suma: 2 200,- €

Program: 5 Pamäťové a fondové inštitúcie
Podprogram: 5.1.3 Podujatia, vzdelávacie aktivity a odborná činnosť knižníc
Názov projektu: **Noc literatúry 2022**
Suma: 1 600,- €

Program: 5 Pamäťové a fondové inštitúcie
Podprogram: 5.1.3 Podujatia, vzdelávacie aktivity a odborná činnosť knižníc
Názov projektu: **Záujmová akadémia v knižnici 3. ročník – T.E.E.N**
Suma: 1 500,- €

Program: 5 Pamäťové a fondové inštitúcie
Podprogram: 5.1.3 Podujatia, vzdelávacie aktivity a odborná činnosť knižníc
Názov projektu: **Knižnica, miesto kde začína zmena**
Suma: 1 500,- €

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre získala v roku 2022 aj dotáciu z Fondu na podporu kultúry národnostných menšín

Fond na podporu kultúry národnostných menšín

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre získala mimorozpočtové finančné prostriedky aj na nasledovný projekt:

Názov projektu: **Revitalizácia maďarského fondu**

Suma: 1 000.- €

Krajskú knižnicu Karola Kmeťka v Nitre taktiež podporilo v roku 2022 Mesto Nitra

Názov projektu: Literárna Nitra 2022 – 7. ročník – Od poézii k hudbe

Suma: 1 500.- €

Názov projektu: Knižnica má zlaté dno

Suma: 950.- €

Názov projektu: Na jeden deň ilustrátorom

Suma: 580.- €

Deň maďarskej kultúry v Krajskej knižnici Karola Kmeťka v Nitre

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre dňa 1. decembra 2022 uskutočnila vo svojich priestoroch Deň maďarskej kultúry. Obce: Čechynce, Jelenec, Ladice, Nitrianske Hmčiarovce a Pohranice knižnici zapožičali na uvedené podujatie svoje kroje.

DEŇ
MAĎARSKEJ KULTÚRY
V KNIŽNICI

1. december 2022

hu Inštitút Lizeta
Maďarské kultúrne centrum Bratislava

HONORÁRNY KONZULÁT MAĎARSKA
NITRA

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
ZELÁKOV A HLEGELIHO KNIEŽENICE II NITRIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre

Vás pozýva

na

DEŇ

MAĎARSKEJ KULTÚRY
V KNIŽNICI

1. DECEMBER 2022

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
ZELÁKOV A HLEGELIHO KNIEŽENICE II NITRIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

hu Inštitút Lizeta
Maďarské kultúrne centrum Bratislava

HONORÁRNY KONZULÁT
MAĎARSKA NITRA

PROGRAM

9.00 - 9.45

Bc. Marián Maršálek

FF UKF v Nitre

**Osudy maďarskej menšiny na Slovensku
po 2. svetovej vojne**

9.00 - 10.00

Detský folklórny súbor z Veľkého Kýra
hudobný koncert

10.30 - 11.15

Mgr. Viktória Gergelyová, PhD.

FSŠ UKF v Nitre

Ženskosť v súčasnej maďarskej literatúre

14.00 - 15.00

Ženská spevácka skupina zo Štitáru
hudobný koncert

16.00 - 17.00

Gizka Oňová
hudobný koncert

17.15 - 18.00

Citarová skupina Mórincza z Veľkého Kýru
hudobný koncert

FRAŇA MOJTU 18
spoločenská miestnosť

Foto: Archív Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre

Modernizácia priestorov detskej čítárne v Mestskej knižnici vo Vrábľoch

Dotáciu 3 000,- € získala mestská knižnica vďaka úspešnému projektu „Moderná knižnica-prijemné prostredie pre čitateľov – 3. etapa“ z podprogramu 5.1.2. Vybavenie knižníc a menšia knižničná infraštruktúra. Realizáciou projektu sa zmodernizovali priestory detskej čítárne. Zamerali sme sa na variabilné zariadenie, pretože priestor čítárne slúži na knižnično-informačné a kultúrno-výchovné aktivity pre deti z materských ako aj základných škôl. Spolufinancovanie, ako aj technické vybavenie – interaktívnu LED dotykovú obrazovku so zabudovaným PC, zafinancovalo mesto v celkovej sume 3 330,- €. Nové vybavenie prispeje k lepšej vizualizácii, k rozvíjaniu informačnej gramotnosti a naša knižnica sa stane atraktívnejšia pre detských čitateľov. Dúfame, že základná myšlienka projektu –moderná knižnica –prijemné prostredie pre čitateľov, bude naplnená a čítareň sa stane tak malým komunitným centrom.

Dotáciu 3 500,- € získala knižnica na nákup kníh prostredníctvom projektu „Čítanie kníh- zdroj vedomostí, poznania, vzdelávania a relaxu“ z podprogramu 5.1.4. Akvizícia knižníc.

V mesiaci november sa ukončila aj rekonštrukcia sociálnych zariadení pre zamestnancov i pre čitateľov, ktorá sa realizovala z mestského rozpočtu. Všetky investície, ktoré sa v roku 2022 zrealizovali, prispejú k zvyšovaniu úrovne našich aktivít.

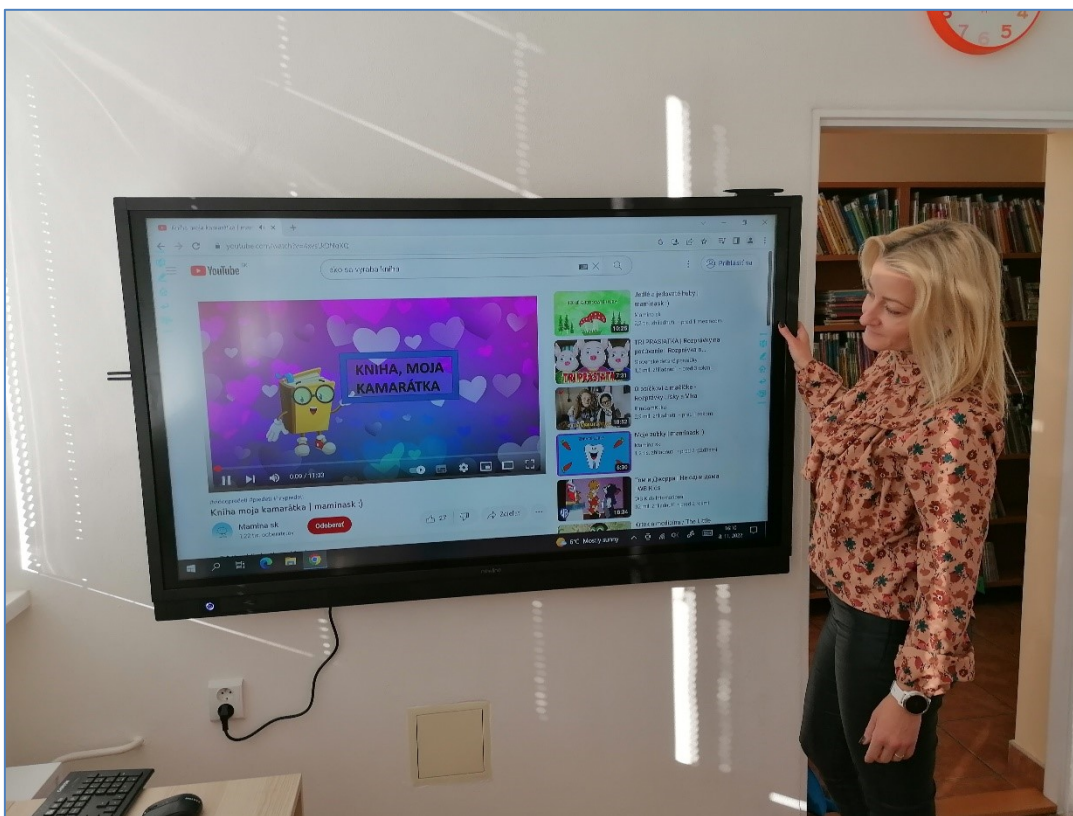
pôvodný stav detskej čítárne

pôvodný stav detskej čítárne

súčasný stav detskej čítárne

súčasný stav po modernizácii

*Ing. Marta Danková
vedúca knižnice*

Foto: Archív Mestskej knižnice vo Vrábľoch

Rekonštrukcia Obecnej knižnice v Zbehoch

Tretí mesiac v roku sa dlhé roky spája s knihami a čítaním. Pre našu knižnicu bol mesiac marec 2022 výnimočný. Podarilo sa nám uspieť v projekte **Knižnica ako rozprávkový les**, kde sme vďaka Fondu na podporu umenia získali 2500 € v kategórii 5.1.2 Vybavenie knižníc a menšia knižničná infraštruktúra.

Predošlý a súčasný stav.

Obecná knižnica je súčasťou budovy Obecného úradu v Zbehoch. Je to vymedzená miestnosť s 37m². V minulosti budova Obecného úradu Zbehy bola postavená a slúžila ako Materská škola, neskôr v jej priestoroch sídlila stavebná firma, ktorá pôvodnú stavbu zrekonštruovala na svoje požiadavky a súčasný obecný úrad sa do týchto priestorov aj s knižnicou presťahoval v rokoch 1992. Obec aj v tých najťažších spoločenských podmienkach, kedy iné obce rušili knižnice a kultúrne strediská, zachovala chod knižnice a každoročne vyčleňovala finančné prostriedky a naďalej aj podporuje funkciu knižnice. Počas pandémie COVID-19, kedy boli všetky prevádzky poskytujúce služby, teda aj knižnice zatvorené, naša obec využila túto situáciu na celkovú rekonštrukciu knižnice, svojpomocne a z vlastných prostriedkov vymenila v miestnosti knižnice elektrické vedenie, okožovali sa steny, znižoval sa strop sadrokartónom, osvetlenie miestnosti bodovými svetlami, položila sa nová laminátová podlaha, zrekonštruovali sa vykurovacie telesá a vymaľovali steny.

Priestory knižnice boli týmto zrekonštruované, ale knižničné jednotky boli uložené v tmavých, starých drevených knižných regáloch s neprispôsobiteľnou výškou nastavenia, čo pôsobilo ako neestetické uloženie kníh a hrozilo samovoľné rozpadnutie regálov. Tmavá farba políc opticky zmenšovala malú miestnosť. Preto sme sa rozhodli vytvoriť námet na projekt „**Knižnica ako rozprávkový les**“, ktorý vďaka získaným financiám od Fondu na podporu umenia sme mohli zrealizovať. Naším cieľom bolo vytvoriť knižnicu s tematikou Rozprávkový les. Tento motív sme zvolili, aby sme prilákali najmä malých začínajúcich čitateľov a predškolákov. Sme názoru, že práve v tomto veku sa tvoria základy čitateľskej gramotnosti a lásky ku knihám. Lesná tematika a zelená farba vyvolá u starších čitateľov pocit oddychu a relaxácie. Okrem zariadenia v lesnej téme sme chceli v budúcnosti venovať v rámci propagácie každý mesiac téme Les (diskusie s odborníkmi, čítanie so spisovateľmi a pod.). V knižnici sme venovali miesto i našim rodáčkam, spisovateľkám Maríne Čeretkovej-Gálovej a Nelly Dierovej Beďačovej, a to nákupom ich diel a podobizne.

Podarilo sa nám doplniť knižničný fond o literatúru pre začínajúcich čitateľov, pretože tento druh kníh v našej ponuke absentoval. Srdečne preto pozývame všetkých budúcich škôlkarov, aby prišli pozrieť do našej knižnice. Pribudli nové knihy, ktoré sú plné tipov, ako dieťaťku uľahčiť nástup do škôlky a vyrovať sa s touto novou situáciou. Postupne budeme dopĺňať náš knižničný fond o nové knihy, aby boli spokojní veľkí i malí čitatelia. Teší nás akýkoľvek záujem o knihy a spoluprácu. Veríme, že zlepšením pandemickej situácie sa zlepší aj návštevnosť našej knižnice. Tešíme sa na všetkých čitateľov!

*Gabriela Billová
Obecná knižnica Zbehy*

pôvodný stav

súčasný stav

súčasný stav

Foto: Archív Obecnej knižnice v Zbechoch

V Obecnej knižnici Báb zriadili Slovenskú izbu

Obecná knižnica Báb prešla rekonštrukciou, súčasťou knižnice je pre verejnosť a návštevníkov k dispozícii **Slovenská izba** – miestnosť je nanovo vymalovaná, spravila sa strieška a doplnila

sa zbierka vecí, ktoré darovali obyvatelia obce.

Libuša Ďuračková

*Obecná knižnica
Báb*

Foto: Archív Obecnej knižnice v Báb

Obec ČAB má knižnú búdku

V obci Čab na stene kultúrneho domu (na autobusovej zastávke) pribudla knižná búdka. Svoje miesto v nej majú knihy pre deti, aj pre dospelých. Stačí otvoriť dverka, zobrať si knihu z knižnej búdky, sadnúť si na lavičku a ponoriť sa do čítania. Ak sa niekomu kniha zapáči, vezme si ju domov, potom ju vráti alebo prinesie inú. Ak majú obyvatelia obce doma nejaké novšie knihy, ktoré im je ľúto odložiť do krabice pod posteľ alebo vyhodiť, prinesú ich do „tejto knižnice“.

Pravidlá používania sú jednoduché:

POŽIČAJ – PREČÍTAJ – VRÁŤ – VYMEŇ (čiže Vezmi si knihu a po prečítaní ju vráť alebo vymeň za inú).

Marta Báležová
Obecná knižnica Čab

Foto: Archív Obecnej knižnice v Čabe

Obec Hájske má opäť knižnicu

Obecná knižnica v Hájskom obnovila svoju činnosť (stagnovala od roku 2020). Momentálne je umiestnená v budove s názvom Zelený dom v dvoch miestnostiach. Novým knihovníkom bol vymenovaný p. Erik Hambalek. Súčasťou knižnice je takzvaná Stará Kepeždská izba, zariadená v štýle našich predkov. Sú v nej inštalované rôzne starodávne nábytky, vyšívané obrusy, obrazy, maľované taniere a krčahy, pracovné nástroje a rôzne predmety a rekvizity. Samozrejme, že nechýbajú tradičné kepeždské kroje.

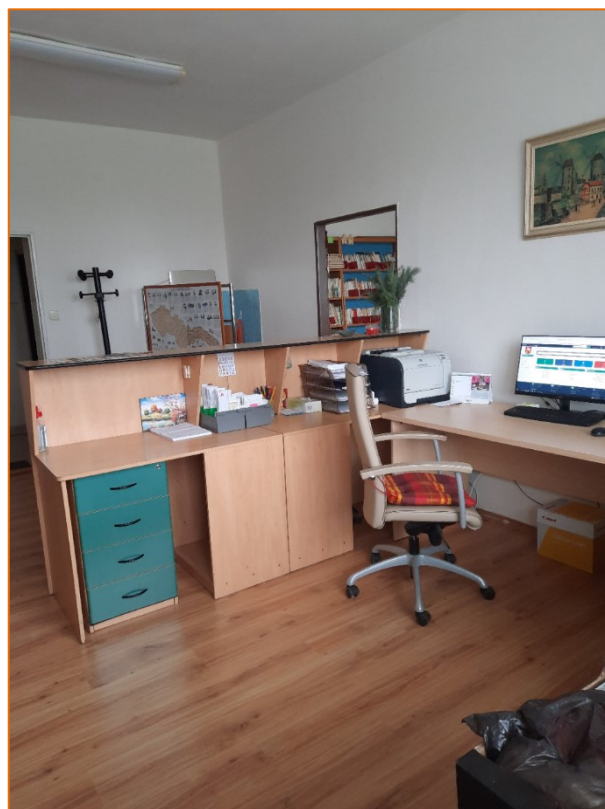
Erik Hambalek
Obecná knižnica Hájske

Foto: Archív Obcejnej knižnice v Hájskom

Rišňovce revitalizujú svoju knižnicu

Obecná knižnica v Rišňovciach prešla v tomto roku čiastočnou obnovou. Knižnicu sme vybavili novým výpožičným pultom, kancelárskym stolom a stoličkou. Hlavnou myšlienkou obnovy bolo zatriktívnenie prostredia obecnej knižnice, modernizácia jej vybavenia a celková propagácia knižnice a čítania ako takého.

V knižnici sa venuje pozornosť okrem dospelých aj deťom i mládeži, a práve toto bolo jedným zo základných podnetov pre modernizáciu priestorov. Deti citlivo vnímajú svoje prostredie a to nielen z hľadiska funkčnosti, ale aj jeho estetickú stránku. V modernizácii priestorov plánujeme pokračovať prostredníctvom podaného projektu v rámci podprogramu Vybavenie knižníc a menšia knižničná infraštruktúra z Fondu na podporu umenia.

Mgr. Alena Šimorová
Obecná knižnica Rišňovce

Foto: Archív Obecnej knižnice v Rišňovciach

Modernizácia v Obecnej knižnici Nové Sady

Obecná knižnica v Nových Sadoch píše svoju históriu od roku 1933, kedy bola prvýkrát spomenutá v kronike obce. Prešla si mnohými podobami a zmenami, kde najväčšou bolo presťahovanie knižničného fondu do terajšej budovy obecného úradu v roku 2004. V tom čase sa v knižnici nachádzalo takmer 9000 kníh. Knižnica fungovala až do roku 2017, kedy bola jej činnosť pozastavená, kvôli plánovanej rekonštrukcii obecného úradu. Rekonštrukcia prebiehala takmer rok, kedy boli brány knižnice pre čitateľov uzatvorené. Obec zriadila pre čitateľov aspoň knižnú búdku. Po rekonštrukcii sa knihy opäť presťahovali do svojich regálov v lete 2018. Avšak nie na dlho. K opätovnému otvoreniu ani nedošlo, nakoľko budovu obecného úradu zachvátil 17. septembra 2018 rozsiahly požiar. Hasiči spolu s pracovníkmi obecného úradu a dobrovoľníkmi vynášali zachránené knihy pred budovu. Aj napriek snahe všetkých zúčastnených sa po požiari a rekonštrukcii muselo vyradiť z knižného fondu takmer 2000 kníh. Poslednou veľkou zmenou bola výmena opotrebovaného a morálne zastaraného interiérového vybavenia v roku 2021. Knižnica prešla modernizáciou, kde hlavnou myšlienkou bolo najmä výmena knižničného vybavenia, ako sú regály, výpožičný pult, sedenie a úložné priestory. Z obecného rozpočtu bolo vyčlenených viac ako 3000 eur na nové, moderné, dizajnové a esteticky lákavejšie prostredie pre čitateľov, ktoré bolo vďaka Fondu na podporu umenia obohatené o nové knihy v hodnote taktiež 3000 eur. Knižnica je už momentálne otvorená pre čitateľov, a dúfame, že v obnovovaní priestorov a knižného fondu budeme naďalej úspešne pokračovať a čitateľom budeme prinášať mnoho nových príbehov, dobrodružstiev, či potrebných rád.

Mgr. Ivana Fojtíková
Obecná knižnica Nové Sady

Foto: Archív Obecnéj knižnice v Nových Sadoch

Obec Lovce obnovila činnosť knižnice

Po dlhých rokoch stagnovania (od r. 2014) bola v druhej polovici roka 2022 obnovená činnosť Obcej knižnice Lovce. Knižnica sa usídlila v priestoroch budovy Materskej školy v centre obce.

S pomocou dobrovoľníkov bol v priebehu letných mesiacov knižničný fond elektronizovaný do systému pre malé knižnice Biblib. Tento systém uľahčí prácu pri evidencii knižničných dokumentov a výpožičiek a tiež ponúka pre používateľov knižnice verejne prístupný katalóg knižničných dokumentov. To umožní čitateľom výber kníh, o ktoré by mali záujem, z pohodlia domova.

Súčasne s elektronizáciou prebehla v knižnici aj obnova knižničného fondu prostredníctvom úspešného zapojenia sa zriaďovateľa (obec Lovce) do verejnej výzvy Fondu na podporu umenia. Celkový rozpočet na nákup kníh z podporeného projektu je 1 500 Eur a podpora FPU bola schválená vo výške 1200 Eur. Zvyšnú časť poskytnie na nákup kníh obec Lovce.

Knižnica sa sprístupnila pre verejnosť 1. decembra 2022. Nové knihy boli predstavené čitateľom v rámci podujatia Knižný Advent 2022.

Veríme, že obecná knižnica si nájde veľa priaznivcov a poskytne čitateľom priestor na príjemne strávený čas s dobrou knižkou.

Ing. Viera Chlupová
Obecná knižnica Lovce

Foto: Archív Obcej knižnice v Lovciach

Tesárske Mlyňany pokračujú s inováciou obecnej knižnice

Obecná knižnica v Tesárskych Mlyňanoch už po siedmykrát využila možnosť získania finančných prostriedkov z verejných zdrojov FPU. Aj v roku 2022 spracovaním dvoch projektov sa podarilo získať dotácie na podporu činnosti knižnice. **Prvá dotácia** bola schválená na akvizíciu knižničného fondu vo výške 1500,- Eur. Financie z verejných zdrojov poskytol Fond na podporu umenia. Vďaka pridelenej dotácii môže knižnica opätovne skvalitňovať svoje služby nákupom a sprostredkovaním kvalitnej literatúry rôznych žánrov pre všetky vekové kategórie čitateľov. Súčasťou nákupu bolo aj viacero titulov, ktorých vydanie podporil sám poskytovateľ dotácie – Fond na podporu umenia.

Aktualizáciou a neustálym dopĺňovaním knižničného fondu formou kvalitnej a obsahovo hodnotnej literatúry pre všetky vekové kategórie je prilákať ďalších čitateľov späť ku knihám a vytvoriť podmienky pre ich rozvoj celoživotného vzdelávania. V roku 2019 sme začali s inováciou priestorov knižnice. Vymenili sme osvetlenie, vymaľovali priestor. Pre najmenších čitateľov a návštevníkov bol zriadený detský kútik vo forme 5 kusov regálov, 5 kusov sedacej truhly, 1 kus duo lavice. Praktickejšie vedenie administratívy knižnice je možné aj vďaka novému písaciemu stolu s dostatočným úložným priestorom. Boli zakúpené aj 3 ks stolov, kde čitatelia môžu stráviť čas s knihou v ruke alebo pri počítači. Všetko vďaka Fondu na podporu umenia.

Druhá dotácia získaná v roku 2022 prostredníctvom projektu – Obnova interiérového vybavenia Obecnej knižnice vo výške 3000,- € bola určená na nákup osem kusov nových obojstranných knižných regálov. Pôvodné regály, ktoré niekoľko desiatok rokov slúžili čitateľom už neboli vyhovujúce.

Zútulnenie prostredia knižnice vytvorí pohodlie pre relaxáciu, čítanie a štúdium v knižnici, ktoré bude zároveň slúžiť ako centrum pre stretávanie sa ľudí z obce a okolia.

zastarané regály

nové regály

Ing. Renáta Valachyová
Obecná knižnica Tesárske Mlyňany

Foto: Archív Obecnej knižnice v Tesárskych Mlyňanoch

Nové regály v Knížnici Močenok

Na základe úspešného projektu obce podporeného Fondom na podporu umenia pod názvom Modernizácia priestorov knižnice v obci Močenok bola vymenená v knižnici časť knižničných regálov. Časť sumy vo výške 2 800 € bola uhradená z projektu a druhú časť vo výške 3 343,22 € hradila obec z vlastných zdrojov. Vedenie obce plánuje postupne obnoviť všetky regály v knižnici.

Danka Lóžiová
Knižnica Močenok

Foto: Archív Knížnice Močenok

Prečítané leto v Knižnici Močenok

Počas leta sa deti stretávali v Knižnici Močenok na celoslovenskom podujatí „Prečítané leto“. Náplňou podujatia bolo dosiahnuť i počas prázdnin kontakt detí s knihou – hľadáním tajomstiev ukrytých v knihách kreatívnou formou. Súčasťou boli tvorivé dielne i pohybové úlohy – súťaže. Z ponúknutých tém sme si vybrali knihy : Holubia agentúra špliecha do útoku, Ema a Barón v meste, Emčo, Dračie srdce, Ela a jej zázračné svetlo, Pavúček Zlatúšik – výlet k moru. Spolu 64 detí si domov odnášali dobrý pocit z odhalenia tajomstva v knihe, nové priateľstvá, výtvary vlastných rúk i sladkú odmenu.

Danka Lóžiová
Knižnica Močenok

Foto: Archív Knižnice Močenok

Knižnica v Nedede bude sídlit' v nových priestoroch

Obecná knižnica dlhé roky sídlila v staršej nevyhovujúcej budove, preto sme v roku 2022 začali s presťahovaním knižnice do polyfunkčnej budovy s bezbariérovým vstupom (do dvoch zrekonštruovaných miestností). V budúcom roku plánujeme dokončiť sťahovanie, rozšíriť a obnoviť zastaraný i opotrebovaný knižničný fond.

Nakoľko knižnica bola v poslednom roku stagnujúca, návštevnosť knižnice klesla, preto sa budeme snažiť zvýšiť úroveň a návštevnosť knižnice. Aktualizovať a modernizovať knižný fond je jednou z hlavných úloh knižnice. Vzbudiť záujem o čítanie je najlepšie v detskom veku, preto by sme nadviazali na čajové popoludnia, ktoré boli v minulosti v našej obci veľmi obľúbené a zároveň by bol vytvorený priestor pre deti na spoznávanie našej knižnice. Zakúpením nových, moderných rozprávkových a obrázkových kníh by sa vytvorili také podmienky v knižnici, ktoré by deti nielen prilákali, ale stali by sa základom pre udržanie ich záujmu o kvalitnú literatúru. Snažíme sa zabezpečiť pre mládež aktuálnu literatúru v materinskom jazyku. Radi by sme nasmerovali záujem žiakov pri návšteve knižnice nielen na povinnú literatúru, ale aj na nové tituly literatúry, pre ktorú plánujeme vytvoriť osobitnú časť knižnice. Máme záujem prispieť tak k zmysluplnému tráveniu voľného času detí a mládeže. Čo sa týka dospelých čitateľov, pre nich tiež plánujeme vytvoriť poličky s novinkami, kde budú uložené aktuálne nové knihy, doplnené odporúčaniami, recenziami a názormi. Radi by sme vytvorili takú inštitúciu, ktorá nebude len požičovňou kníh, ale bude sa prispôsobovať požiadavkám návštevníkom a zároveň bude cielene vplývať i na formovanie ich čitateľského

vkusu. Po znovuo tvorení knižnice plánujeme organizovať besedy o zaujímavých knižných tituloch, v neviazanej voľnej atmosfére viesť rozhovory o vybraných knihách, a taktiež by sme zabezpečili miesto pre iné kultúrne podujatia, ako napríklad výstavu fotografií, malieb, a iných tvorieb miestnych autorov.

Anikó Mészárosová
Obecná knižnica Neded

Foto: Archív Obcej knižnice v Nede

Základný knihovnícky kurz

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre každý rok organizuje pre nových knihovníkov obecných knižníc okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce *Základný knihovnícky kurz*. V tomto roku sa uskutočnil 23. augusta 2022 v spoločenskej miestnosti. Prítomných na školení privítala PhDr. Ingrid Meňky, riaditeľka Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre.

Kurz viedla vedúca oddelenia metodiky, bibliografie, koordinácie a fondov Mgr. Mária Beláňová a metodička Petronela Bečicová. Po úvodnom referáte na tému „Verejné knižnice v minulosti a dnes“ ďalšia časť kurzu bola vedená formou prezentácie a zameraná hlavne na knižničnú legislatívu (zákon o knižniciach č. 126/2015 Z. z., Vyhláška č. 201/2016 Z. z. o spôsobe vedenia odbornej evidencie, vyradovaní a revízií knižničného fondu, evidencia knižnice v Zozname knižníc SR, Zákon o ochrane osobných údajov č. 18/2018 Z. z., zriaďovacia listina, resp. štatút knižnice, knižničný a výpožičný poriadok), vedenie knižničných evidencií s praktickými ukážkami (prírastkový zoznam, zoznam úbytkov, zoznam používateľov, denník o činnosti, pečiatkovanie kníh, výpožičná technika a pod.), elektronickú formu spracovania štatistického výkazu a oboznámenie sa s možnosťou získania grantov (Fond na podporu umenia, dotácia z NSK), plnenie štandardov obecných knižníc (podujatia, informácie o knižnici na webovej stránke zriaďovateľa, prieskum spokojnosti). Účastníci kurzu boli oboznámení knižnično-informačným systémom BibLib – systém pre malé knižnice. Základný knihovnícky kurz bol ukončený prehliadkou jednotlivých oddelení Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre.

Mgr. Mária Beláňová
krajská knižnica

Foto: Archív Krajskej knižnice Karola Kmet'ka v Nitre

Nobelovu cenu za literatúru získala Annie Ernauxová

Vyslúžila si ju za odvahu a klinickú precíznosť, s akou odhaľuje korene, odcudzenia a kolektívne obmedzenia osobnej pamäti.

Francúzska spisovateľka Annie Ernauxová (82) vo svojom diele skúma dôsledne a z rôznych uhlov život poznamenaný silnými rozdielmi medzi pohlaviami, jazykom a triedou. Jej cesta k povolaniu spisovateľky bola dlhá a namáhavá.

Narodila sa v roku 1940 a vyrastala v malom mestečku Yvetot v Normandii, kde mali jej rodičia obchod s potravinami skombinovaný s kaviarňou. Prostredie, v ktorom vyrastala, bolo chudobné, ale nechýbali v ňom ambície. Jej rodičia sa vymanili z proletárskej triedy do buržoázneho života, ale z ich spomienok nikdy nezmizli hlinené podlahy a o politike sa hovorilo len zriedka.

Jej práca s pamäťou, ktorá sa týkala vidieckeho prostredia, sa objavila skoro ako projekt, ktorý sa pokúšal rozšíriť hranice literatúry za fikciou v užšom zmysle slova. Napriek svojmu klasickému osobitému štýlu vyhlasuje, že je skôr „etnologickou samej seba“ než spisovateľkou beletrie. Často sa odvoláva na knihu Hľadanie strateného času od Marcela Prousta, jedno z vrcholných diel klasickej literatúry. Jej najznámejšie dielo Roky vyšlo aj na Slovensku vo vydavateľstve Inaque

Zásadný prelom vo svete literatúry jej priniesla až jej štvrtá kniha Miesto (1983). V nej na skromných sto stranách vytvorila nezaujatý portrét svojho otca a celého spoločenského prostredia, ktoré ho zásadne formovalo. O niekoľko rokov neskôr vydala ešte kratší portrét, tentoraz svojej matky, s jednoduchým názvom Žena (1987). V ňom sa pohybuje medzi fikciou, sociológiou a históriou. Vo svojej prísnej stručnosti je nádhernou poctou silnej žene, ktorá si viac ako jej otec dokázala často v ťažkých podmienkach zachovať svoju dôstojnosť.

Zdroj: <https://vedanadosah.cvtisr.sk/ludia/nobelovu-cenu-za-literaturu-ziskala-annie-ernauxova/>

Predstavujeme vám desiatku ANASOFT litera 2022

Literárna cena Anasoft litera sa udeľuje raz ročne za najlepšie pôvodné slovenské prozaické literárne dielo alebo za preklad pôvodného prozaického literárneho diela autorov, ktorí sú primárne občanmi Slovenskej republiky a ich diela alebo preklady ich diel do slovenského jazyka sú knižne vydané v predchádzajúcom kalendárnom roku.

Desiatka ANASOFT 2022:

Balla: *Medzi ruinami*, KK Bagala 2021

Dobráková, Ivana: *Pod slnkom Turína*, Marenčin PT 2021

Hochholzerová, Nicol: *Táto izba sa nedá zjesť*, KK Bagala 2021

Medeši, Ivan: *Vilkovia*, Východoslovenské združenie Valal 2021

Micenková, Jana: *Krv je len voda*, Marenčin PT 2021

Onderčanin, Lukáš: *Utópia v Leninovej záhrade*, Vydavateľstvo Absynt 2021

Rakús, Stanislav: *Lútostivosť*, KK Bagala 2021

Rozenbergová, Vanda: *Zjedol som Lautreca*, Vydavateľstvo SLOVART 2021

Soltész, Arpád: *Zlodej*, Ikar 2021

Vadas, Marek: *Šesť cudzincov*, KK Bagala 2021

Zdroj: <https://www.anasoft.com/sk/home/Novinky-Blog/Novinky/Predstavujeme-vam-desiatku-ANASOFT-litera-2022>

CENU ANASOFT LITERA 2022 získal Stanislav Rakús za knihu *Lútosťivosť*

Stanislav Rakús je dvojnásobným laureátom literárnej ceny Anasoft litera. Prvý raz si prevzal ocenenie v roku 2010 za knihu *Telegram*. V stredu 26. októbra získal cenu Anasoft litera za zbierku próz *Lútosťivosť*, ktorá vyšla vo vydavateľstve KK Bagala.

„Ocenená kniha *Lútosťivosť* obsahuje okrem titulnej poviedky ďalšie štyri prózy s príznačnými názvami *Dom na Agátovej ulici*, *Cintorínska štvrť*, *Ohrozenie*, *Olivovozelené sako* – ich spoločným menovateľom je prívetivá ľudskosť. Rakús zobrazuje postavy z rozličných pomerov v bežných i vysoko problémových životných situáciách spôsobom, ktorý akoby v sebe syntetizoval baladicko-tragickú tonalitu jeho prvých próz, tu prítomnú v častých motívoch smrti,

a humorno-groteskné ladenie jeho neskorších textov, často prinášajúcich oslobodzujúci smiech,“ približuje svoje rozhodnutie odborná porota a ďalej dodáva. „To všetko sa deje s typicky rakúsovskou stylistickou vynaliezavosťou, vďaka ktorej sa čítanie jeho textov stáva výnimočným zážitkom. Cenné u Stanislava Rakúsa je aj to, že v zrelom prozaickom veku sa oproti predošlým textom dokázal vo svojej poetike posunúť na novú úroveň.“

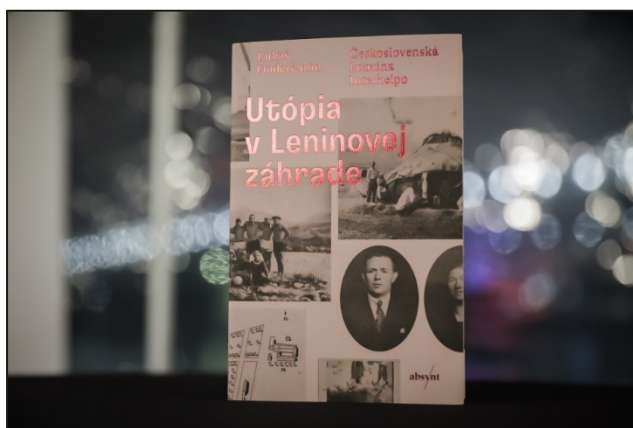
Stanislav Rakús pôsobí v súčasnosti ako emeritný profesor na Katedre slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity. Debutoval novelou *Žobráci* (1976). Neskôr mu vyšla zbierka poviedok *Pieseň o studničnej vode* (1979), novela *Temporálne poznámky* (1993), *Nenapísaný román* (2004), román *Excentrická univerzita* (2008), kniha poviedok *Telegram* (2009), za ktorú získal cenu Anasoft litera v roku 2010 a poviedkový súbor *Fáza uvoľnenia* (2013). Ocenená kniha *Lútosťivosť* vyšla v roku 2021. Stanislav Rakús napísal aj knihu humorne ladených rozprávok pre deti *Mačacia krajina* (1986). Za svoju tvorbu získal viacero ocenení. Mnohé z jeho kníh boli preložené. Je aj autorom niekoľkých literárno-vedných publikácií.

„Som prekvapený, pretože viem, že doteraz dva razy získal toto ocenenie len Pavel Vilikovský,“ reagoval v telefonickej rozhovore s organizátorkami literárnej ceny Stanislav Rakús a ďalej dodal: „Svojím spôsobom ma to aj teší, pretože človek nepíše prózu pre seba, ale pre iných. Ja pokladám čitateľa za rovnocenného partnera autorovi. Autor a čitateľ sú z hľadiska prijímania sveta a jeho interpretácie približne na rovnakej úrovni, ktorú ja zvyčajne nazývam múzickosťou. To znamená, že autor je ten, ktorý vytvára, ale čitateľ je ten, ktorý dotvára. Hovorievam, uvažujúc o literatúre v prehnanom zmysle, samozrejme, v hyperbolickom, že do polovice napíše dielo autor a z druhej polovice ho dopisuje múzický typ čitateľa.“

Zdroj: <https://www.anasoftlitera.sk/home/novinky/anasoft-litera-ziskal-rakus>

Cenu čitateľov a čitateľiek Anasoft litera získal Lukáš Onderčanin

Okrem hlavného ocenenia bola opäť udelená aj Cena čitateľov a čitateľiek, ktorú tento rok získal Lukáš Onderčanin a jeho dokumentárny román *Utópia v Leninovej záhrade* z vydavateľstva Absynt.

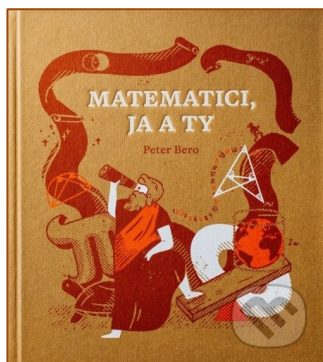

Podľa slov porotkyne Weroniky Gogola: „Je to kniha, ktorá síce vychádza z 'non-fiction', ale zároveň je vyrozprávaná ako dobrodružný román na veľmi vysokej literárnej úrovni.“

Slovenský novinár Lukáš Onderčanin vo svojom dokumentárnom románe ponúka príbeh družstva Interhelpo, ktoré vzniklo v ďalekom Kirgizsku, aby pomohlo pri budovaní Sovietskeho zväzu. Z čriepkov mnohých ľudských osudov skladá pútavú mozaiku celej existencie československej komúny pod štípmi Ťanšanu, ktorá si medzi rokmi 1925 a 1945 zažila ťažké chvíle neľahkých začiatkov, obdobie rozkvetu, malé i väčšie vzbury ako aj definitívny rozklad. Je to kniha nielen o sile agitácie, ale aj o skutočnej moci nezničiteľných snov.

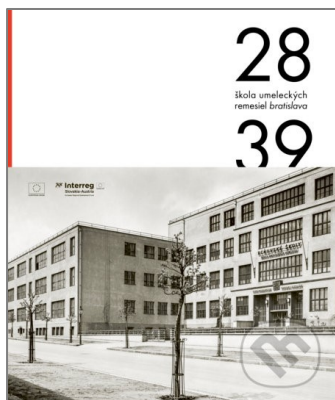
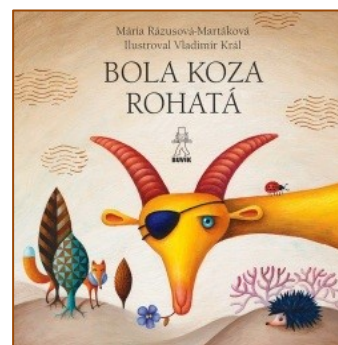
Zdroj: <https://www.anasoftlitera.sk/home/novinky/ako-bude-vyzerat-odovzdavanie/cenu-citatelov-a-citatelek-an>

Toto sú Najkrajšie knihy Slovenska 2021

Cenu Ministerstva kultúry SR vydavateľstvu za celkovú výtvarnú a technickú kvalitu knihy dostala LiberaTerra, s.r.o., Bratislava za knihu *Peter Bero: Matematici, ja a ty*.

Ministerstvo kultúry SR ocenilo aj autora ilustrácií. Cena **pre autora za vynikajúce ilustrácie** putovala **Vladimírovi Královi** za knihu **Mária Rázusová-Martáková: Bola koza rohatá / Mária Ďuričková: Dedko repku zasadil.**

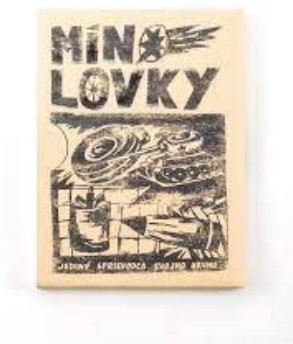
Ministerstvo kultúry SR udelilo **cenu Márii Rojko za vynikajúcu grafickú úpravu knihy ŠUR. Škola umeleckých remesiel Bratislava 1928 – 1939.** Táto kniha si odniesla aj cenu Zväzu polygrafie na Slovensku tlačiarňami za mimoriadne polygrafické spracovanie. Cenu dostala **TBB, a.s., Banská Bystrica.**

Porota ocenila knihu **Peter Farárik – Alena Dupalová: Geografia 5 s nadhľadom.** Cena Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR za **učebnicu** putuje vydavateľstvu **STIEFEL EURO CART, s.r.o., Bratislava.**

Cena **BIBIANY** za najkrajšiu detskú knihu patrí vydavateľstvu **Literárne informačné centrum, Bratislava** za knihu **Dohviezdny večer.**

Slovenská národná knižnica rozdelila svoju cenu medzi dve publikácie. Cenu Slovenskej národnej knižnice za študentskú prácu dostala **Andrea Čverčková** za prácu *Mínolovky* a **Nikoleta Némethová** za prácu *Vtáky v meste*.

Zdroj: <https://www.artandhistorymagazine.eu/literatura/toto-su-najkrajšie-knihy-slovenska-2021/>
<https://www.martinus.sk/>

Laureátom Ceny európskeho občana za rok 2022 sa stal Marco Németh

Tohtoročnú Cenu európskeho občana získala za Slovensko kniha *Európa v kocke* a jej autor Marco Németh, ktorý sa tak ocitol medzi 30 laureátmi z 27 krajín EÚ.

Kniha *Európa v kocke* prináša na dvestoštyridsiaticich piatich stranách rozdelených do šiestich kapitol základné a zrozumiteľným spôsobom podané informácie o Európskej únii. Tento sprievodca históriou, fungovaním, činnosťou a prioritami Únie je určený predovšetkým mladým ľuďom – žiakom, študentom, ale aj všetkým nadšencom.

Európsky parlament každoročne udeľuje Cenu európskeho občana za mimoriadne úspechy alebo výnimočnú angažovanosť v oblasti podpory vzájomného porozumenia a užšej integrácie medzi občanmi členských štátov, cezhraničnej alebo nadnárodnej spolupráce v rámci EÚ, nadnárodnej kultúrnej spolupráce, ktorá prispieva k posilneniu európskeho ducha, za príspevok k projektom, ktoré súvisia s aktuálnym Európskym rokom, či za činnosti, ktoré sú prejavom hodnôt zakotvených v Charte základných práv EÚ. Cenu získava z každého členského štátu aspoň jeden laureát, výnimočne je však možné vybrať viac než jedného laureáta za členský štát.

Zdroj: <https://www.europarl.europa.eu/slovakia/sk/spravodajstvo-a-aktivita/spravy/jun-2022/laure-tom-ceny-europskeho-ob-ana-za-rok-2022-sa-stal-marco-nemeth.html>

**Milí knihovníci,
Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre
vám praje príjemné prežitie vianočných
sviatkov a v novom roku 2023 hlavne veľa
zdravia, šťastia a úspechov nielen v práci,
ale aj v osobnom živote.**

Zostavili: Mgr. Mária Beláňová, Petronela Bečicová
Názov: Život knižníc č. 2/2022
Edícia: Regionálny knihovnícky časopis
Vydala: Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre
kultúrne zariadenie Nitrianskeho samosprávneho kraja
Zodp. redaktorka: PhDr. Ingrid Meňky, riaditeľka
Ročník: 26
Rok: 2022
Rozsah: 58 s.
Náklad: 30 výtlačkov. Nepredajné.
Len pre vnútornú potrebu

